

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminică 50)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile postale din țară și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare
Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dăsul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

REDACTIUNEA.
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile referențiate nu se primesc. Manuscrisurile se restituie.
INSERATE se primesc în AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și în
următoarele birouri de inserție:
În Viena: M. Dokes Necht,
Max. Augenthaler & Emerich Lechner,
Heurich, Schalk, Rudolf Mosse,
A. Oppelka Necht, Anton Capelli.
În Budapesta: A. V. Goldner,
Ekelstein Bernat, in Ham-
burg: Werdly & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rită garmond pe o coloană 6 cr.
— Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 2-a o
secă 10 cr. sau 30 bani.

Nr. 273.—Anul LXIII.

Brașov, Duminică 10 (23) Decembrie.

1900.

Recensământul populației.

Este deobște cunoscut, că în urma congresului internațional dela Petersburg, care a luat hotărâri uniforme pentru toate statele lumii civilizate cu privire la statistica populațiilor lor, se face din dece în dece ani în fiă-care din aceste state recensământul său numărarea populației.

Este de mare interes din toate punctele de vedere un astfel de recensământ și pentru a înțelege acesta, n'avem decât să asemănăm ceea-ce este în mare, cu ceea-ce se petrece în mic. De pildă e de un preț nepus de mare pentru o casă și o familie, ca stăpânul și tata de familie să știe despre totă suflarea ce trăește în casa și pe moșia sa și despre tot ce are și de ce dispune, căci numai așa va pute să cunoască de ce puteri dispune, cum trebuie să le folosească și ce trebuie să facă ca să îndrepteze ce-i de îndreptat și să acopere lipsurile, ce se ivesc, fiă în viața sa familiară, economică, socială etc.

Acăsta o înțelege fiă-cine și deci nu trebuie multă explicație, ca să înțelegem, cu cât mai mult trebuie să cunoască un stat starea lui, trebuințele lui și lipsurile lui pentru-ca să poată progresa pe toate terenurile.

Cea mai mare îngrijire trebuie să o dea însă statul populației sale, prin care trăește și în care își trăzică puterea. Într'un stat poliglot, adică cu popoare de mai multe limbi, este de-un deosebit interes pentru fiă-care dintre popoarele ce-l compun de așî cunoaște propriile sale forțe, ca să știe câtă greutate și însemnătate are el alături cu popoarele conlocuitoare.

Nu poate să fiă nepăsător nici un individ din sinul acestuia cum și unde va fi el numărat. Românul nu poate să-i fie egal, decât este socotit ca Ungur ori ca Neamț, ori

ca Slav în listele de numărare, ci fiă-care va voi și va stărui să fiă pus și numărat acolo, unde se cuvine, decât este Român la Român. Pentru poporul nostru însă e și mai important să-și păstreze tot ce e al său și să nu sufere, ca, fiă din neștiință, sau din rea voință, să de ai lui să trecă în liste ca aparținând altor neamuri străine.

Ungurii își dau de mult totă silința de-a face ca la numărarea poporului să fiă induși cât mai mulți din sinul celorlalte naționalități ca Maghiari. Pe Români, cari mărturisesc, că știu vorbi și unguresce i-au scris comisiile de prin comitate acum de cece ani parte mare, pe nedrept și cu rea tendință, în rubrică ca având de limbă maternă pe cea maghiară. Urmarea a fost, că de exemplu față cu școlile române confesionale din Nir-Adon și Nir-Aciad în Bihor au ridicat pretensiunea, că trebuie să fiă școle maghiare, deorece elevii lor ar fi toți Maghiari, fiind-că știu vorbi și unguresce și poporeni de acolo de aceea au fost înscriși toți ca având limba maternă maghiară.

Etă dăr marea îndatorire ce o au autoritățile noastre superioare bisericești și școlare și toți fruntașii români dela orașe și sate de a veghia să nu se scurteze dreptul poporului la recensământul poporal. Numărarea poporului se va începe peste de cece zile și se va săvârși de la 1 până la 10 Ianuarie stil nou 1901. Ea se face prin împărțirea de „cărți de numărare“, cari conțin mulțime de întrebări.

Intre toate întrebările pentru noi cele mai însemnate sunt acelea dela punctul 8 și adică: a) care este limba d-tale maternă, adică limba, ce o mărturisesc ca a d-tale și pe care o vorbesc mai bucuos ca pe orl ce alta?

Fiă-care Român, ori cât de bine ar vorbi limba maghiară sau altă limbă, să scrie hotărît său să ceară

se scrie la punct 8 litera a), că limba sa maternă, ce o vorbeste mai bucuos, e limba română. Să nu sufere cu nici un chip, ca să se introducă la acea rubrică altă limbă, care o vorbeste, căci pentru acesta este rubrica următoare: b) Vorbesci afară de limba d-tale maternă și alte limbi? aici e locul să se spună, decât mai știe și unguresce, ori nemșesce etc.

Să fiă dăr Români pretutindenii cu băgare de seamă în apărarea dreptului lor, de-a fi trecuți în liste ca Români și numai ca Români, adică cu limba maternă română. Atunci nu se va mai pute lăuda oficiul statistic, că erăși s'a înmulțit neamul maghiar cu de ce și sute de mii — firește numai pe contul poporului nostru.

Din congregația dela Făgăraș.

(Debaterea asupra adresei Sécuiilor.)

În tața informațiilor de mai jos, ce le primim despre discuțiunea urmată în congregația din Făgăraș asupra adresei comitatului Treiscaune prin care se cere modificarea legii de naționalități, nu putem să nu ne aducem aminte de tradiționala slăbiciune a Românilui, pe care am pute-o numi mai bine vechiul păcat al lui, de a lăsa să fiă influențat de vorbele și promisiunile amăgitoare ale adversarului său, chiar și în nisce clipe, când se tratăză de dreptul său cel mai sfânt, de un interes mare și de viața al lui.

Cele ce ni-le comunică corespondentul nostru, ne fac să n'ntelegem, că în adevăr vorbele fișpanului Bauszner au contribuit a potoli focul discuțiunii și că membrii români au susținut în urmă propunerea lor de respingere a adresei secuescilor mai numai pentru onóra drapelului, fără așî mai încorda toate puterile, ca ea să iasă învingătoare.

Decă acesta talmăcire, ce reiese din șirele informațiunii de mai

jos, corespunde esact adevărului, atunci trebuie să ne pară cu atât mai rău, că apucătura șirătă a fișpanului, n'a fost demascată și combătută cum se cuvine de membrii români, cari simțiră și cunoscură îndată, că „luarea spre știință“ a adresei Sécuiilor, nu era decât o aderare la propunerea acestora, de a se șterge urgisita lege de naționalitate.

În congregația din Lugos Românii au făcut altfel și din capul locului au dovedit învederat și neîndoios, că luarea la cunoștință, propusă și acolo de comisia permanentă, nu poate însemna, decât aprobare și aderare. De aceea fișpanul de acolo s'a ferit de a dice măcar un cuvânt și s'a mărginit a cere să se procedă la votare, știind, că rezultatul va fi pe partea lui.

În Făgăraș însă fișpanul n'a avut acel tact, ca cel puțin să fi tăcut și el, și decât n'a vrut să dovedescă prin faptă, că are cuget leal față cu legea de naționalitate, să fi încunjurat a declara acesta prin vorbe seci și gole într'un moment, când însă-și propunerea comisiunii permanente, ce o lua în apărare, îl da de minciună. Căci dără nu putea crede Guidó de Bauszner, că ómenii au uitat în timp de doi ani, că dănsul a fost tocmai așa unélta docilă a politiceii lui Banffy, cum este ađî unélta politiceii lui Szell și că nu și-a câștigat și păstrat încrederea stăpânilor săi prin aceea, că a stărui pentru conștiințiosă respectare a legii de naționalități. Fișpanul Făgărașului are multe creștături pe răboș din cauza volniciilor sale, cari numai cu textul și spiritul legii de naționalități nu se pot împăca.

Ce a asigurat însă în cazul de față fișpanul Bauszner? A asigurat, că comisiunea permanentă, cerând simpla luare spre știință a adresei Sécuiilor, n'a înțeles a exprima aderența sa la acea adresă, ci a înțeles numai, ca actul să se pună la dosar.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cine a face ca el, ca el să ajungă.

E Sâmbătă la 24 Noemvrie, și de toamnă ploioasă și rece. Totă nopțea a plouat, după-ce clocise vremea mai bine de două săptămâni. Acum era o tină môle și rece, cerul era posomorit, ploua mărunt și indesat. Ómenii erau p'acasă, că cine să lasă p'o vreme ca asta? Nicî nu prea aveau unde eși, că cei ce erau ceși-cevași ómenii cu socotelă, și gătase toate lucrurile câmpului; cu aducerea de pe câmp a bucatelor și a nutrețelor erau de mult gata, holdele cele de toamnă erau răsărite frumoș, că fû toamnă bună, de putură bieții ómenii ara și sămăna cu odihnă, fără grabă. Ba cei mai mulți și măcinase pentru iernă și-și aduseră lemne să le fiă de ajuns barem până se face cale de sania.

Acum erau p'acasă, grijau de vite și așteptau până s'a aspri vremea să prindă a ucide porcii, că nu mai mâncau cum se cade, numai prădau

bucatele. Că așa-i când e vremea môle, tot schimbă, o și două mănăncă și o și două nu, fără gorhotesc și fac o larmă de ai crede că-s morți de fόμε, ér când mergi de-i cauți, afli tróca plină de grăunțe păsărite, nicî mâncate, nicî lăsate, numai bucate stricate. E trecută, că pe vreme așa môle nu se încumetă bieții ómenii a-și ucide porcii, că li s'a mocni carnea și va merge în pagubă. Stau dăr ómenii p'acasă, și mai mocoșiau câte ceva pe lângă sură, mai desfăceau cucuruz pentru porci, mai tândăliau de icî până colea câte ceva, dăr vitele la jug nu le prindeau pe o vreme ca asta, că se strică la grumađi.

Eu eram acasă, mă preumblam prin pridvor și priviam la pușinii trecători, cari erau siliți a eși de acasă și pe o vreme ca asta. Stând așa veni la mine un moșneg, prietin de al tatii, fie ertat și mâie pe unde a inserat, cunoscut în totă împrejurimea sub numele de badea Vila, om cuminte și povestitor vestit. Venise să-i caut cartea de dare, că plătise bietul creștin vre-o 42 coróne și-l

mai căutau de 7 coróne, ér lui i-se părú că prea multă dare-l strigă, de óre-ce el, când ținea moșia întrégă nu plătia mai mult de 40 coróne, ér acum după-ce a făcut părți la trei feciori și două fete, il strigă cu mai multă dare, decât când ținea moșia întrégă.

Cum stam și povesteam cu badea Vila, étă trece pe drum un biet de om cu o cărucioră încărcată de lemne și la cărucioră era înhamat un biet măgăruș cât un țap. Omul era bătrân, sbărcit și îmbulđit de ani și de necasuri, hainele pe el toate sdrențe și pline de glod, prin mânecele sumanului îi eșiau cotele, ér pe umere erau în suman găuri ca gura căciulii de marí. Tot mergea câte doi trei pași împingend cu umărul de leucă și strigand la cel biet de măgar și ér sta să răsufle atât el, cât și măgărușul, apoi ér mai mergea câți-va pași și ér sta de poposea. Se putea dice, că mai mult împinge el cărucioră de cât o trage măgărușul. Nicî nu era modru să o pótă trage, că el era mic, nepotcovit, cu o burtă mare ca doba, flo-

cos, cât gândeai, că-i un berbec, și hămisit, de i-se vedea spinarea ascuțită. Ér căruciorul era totuși prea mare pentru el și rótele, fiind nefecate, se rosese de nu mai erau rotunde cum le este data, ci cornurate, și cu atâta mergeau mai greu; una cât se învărtea, mai mult mergea plută ca sania, ducend cel glod înaintea ei, și încărcată era cărucioră prea tare, pentru o vreme atât de rea. Da-i trecută, era înhamat la ea și cât de silă cât de milă trebuia să o tragă, că moșnegul îi striga mereu și-l și mai îndemna dintro rudă, ér cu umărul împingea, când la o leucă, când la alta, de-i mai eșiau ochii.

Mă prinse mila vedendu-l și și-și cătră badea Vila:
— „Vai de zilele lui moșneg, uite dumnéta cum se trudesce prin astă vreme rea, óre de unde amarul lui este și cum de trebuie să robescă așa greu pe o vreme rea ca asta?“
— „Lasă-l în fundul temniței să-l mănânce!“ imi răspunde badea Vila, „că până avea patru boi și

De când „luarea spre știință“ poate avea însemnătatea, ca obiectul respectiv să se puna *ad acta*? În adunările comitatense se cetesc de regulă rescripțiile ministeriale și se prezintă legile sancționate, — cari apoi se iau de adunare „spre știință“. Oare acesta să însemne, că actele se pun în dosar, ca de aici încolo nimeni să nu mai aibă grija lor? Ori că însemnă, din contră, că comitatul vră să țină seamă de ele? De sigur, că numai acest înțeles îl poate avea „luarea spre știință“.

Dacă comisiunea permanentă dimpreună cu fișpanul, care a presidat-o, a voit să se pună la dosar adresa comitatului Treiscaune, atunci n'aveau decât să propună, ca congregația să treacă la ordinea zilei peste acea adresă, fără de nici o discuțiune. Atunci acesta ar fi fost în adevăr propunere *ad acta* a ei.

Fiind-că cestiunea era așa de clară și fiind-că fișpanul a susținut o curată absurditate, era de dorit și de așteptat, ca membrii români, cari au făcut contra, propunerea de a se respinge adresa secuască, să-l ia la refec pe d-l de Bauszner cum se cuvine și să pună în adevărată lumină fariseieșca sa apucătură cu care a voit să amăgească congregația.

Că nu s'a întâmplat acesta e foarte regretabil, fiind-că dovedește, că congregația nici într-o cestiune așa de importantă, n'a lăsat la o parte considerațiile față cu persoana fișpanului — ceea ce pută fi numai în detrimentul cauzei celei mari de drept a naționalităților.

Vorbele frumoase — nici ale miniștrilor — nu mai cumpănesc adă nimic, ci numai faptele asupra cărora nu mai poate fi indoială.

Singura mângăere, ce ni-o lasă discuțiunea despre care e vorba este, că membrii români — înafară de notari și alți funcționari, de omul de cauciuc, dipotatul dela Voila, și de șiretul protopop, care pentru „variațiune“ s'a abținut dela votare — au votat contra propunerii de a se lua spre știință hotărârea celor dela Sepsi-St.-Georgiū și au cerut respingerea ei.

E foarte trist, că funcționarii români administrativi făgărășeni au crezut, că și față cu apărarea unor legi existente — care apărare ar fi de datorita lor — trebuie să rămână tot acei mameluți fără voință, cari sunt în celelalte cestiuni.

Dăr ce să le faci, dacă nu vezi și nu simți, că printr-o astfel de atitudine numai se dejosește?

Revista politică.

Faimoasa adresă a Săcuilor din Treiscaune pentru modificarea sau mai bine zis desființarea *legei de naționalități*, care-și face drumul prin toate comitatele din țară, a venit în discuțiune și în adunarea estra-ordinară a comitatului *Caras-Severin*, ținută la 15 Decembrie n. în Lugos. Comitetul permanent venise cu propunerea, ca adresa secuască să fie luată simplu spre știință. Membrii români ai adunării nu s'au mulțumit însă a striga cu fișpanul Pogany: „szavazunk“ (să votăm), ci prin graiul oratorilor lor au propus respingerea cu indignațiune a cererei de aderare la faimoasa hotărâre secuască. Propunerea aceasta și-au sprijinit-o prin puternice argumente. D-l C. Brediceanu a arătat printr'un discurs întemeiat, că propunerea clicei, care predomnesce adă în comitat, este o barbarie; apoi a pus în lumină adevărată ticăloșia, ce se face cu acea lege botezată de altfel în batjocură „lege pentru egala îndreptățire a naționalităților“. Alt vorbitor român, d-l Dr. Isidor Pop a arătat, că legea din cestiune nu conține decât nisece fărîmături de drepturi problematice, ér decă ea s'a susținut totuși până acum, a fost pentru-ca să servescă Maghiarilor ca mijloc de a amăgi străinătatea și de a acoperi păcatele mari și rușinea falsului liberalism unguresc. În sensul acesta a vorbit și d-l Dr. G. Dobrin. Și decă cu toate acestea membrii români ai congregației din Lugos sunt contra hotărârei Săcuilor din Treiscaune este, pentru-ca să se pună stavilă curentului bolăvicios și stricacios, care poate să creeze o tristă situațiune pentru stat și poporele lui, — cum a dis d-l C. Brediceanu.

Majoritatea membrilor maghiari însă au primit propunerea comitetului permanent, ca adresa-circulară să se ia simplu la cunoștință.

Săptămâna acesta *dieta ungară* a luat vacanță de sărbătorile Crăciunului gregorian. Deputații s'au imprăsciat, care încărău, cei mai mulți mergând să colinde prin cercurile electorale, cari le-au dat mandate și să-și câștige popularitate pentru viitoare alegeri dietale. Dieta nu se va întruni decât la 14 Ianuarie, pentru a vota proiectele de legi, cari n'au putut fi trecute încă prin desbaterile camerei și pentru a

reincepe discuțiunea specială asupra budgetelor diferitelor ministere.

În partea de dincolo a monarchiei, în *Austria* se fac tocmai acum alegerile de deputați pentru „Reichsrath“. Cetitorii noștri cunosc rezultatul alegerii în Curia a cincea din *Bucovina*. Marția trecută s'a făcut alegerea și în Curia a patra, în care partidul poporal național român și-a pus doi candidați, unul din ei fiind d-l baron Eudoxiu Hormuzachi. Ca și la alegerea din Curia a cincea guvernorul Bourguignon a combătut din toate puterile candidaturile partidului poporal național român, punând în mișcare totul, ca să iese biruitori omenii săi, recrutați tot dintre Români. După scirile din urmă sosite din Cernăuți, silințele lui Bourguignon au fost încoronate cu succes, căci amândoi candidații români în Curia a patra au fost trântiți la alegere. Purtarea această dușmană a urgisitului guvernor a produs o justă indignațiune în sinul tuturor Românilor de bine, cari totuși nu se puteau aștepta, ca ura și dușmănia în contra adevăraților reprezentanți ai intereselor naționale a fraților noștri bucovineni, să meargă așa departe și să se deslănțuească cu atâta patimă condamabilă.

În micul *Munteneșu* s'a petrecut zilele acestea un fapt, ce are și oarecare însemnătate politică. Principele Nichita și-a serbat în 19 Decembrie n. aniversarea de 40 ani a domniei. Cu ocaziunea această consiliul de stat din Cetinje, însoțit de înalții demnitari și de membrii corpului diplomatic, a fost primit în sala de serbări a palatului. Președintele consiliului a ținut o cuvântare, cerând principelui, ca în semn de recunoștință din partea poporului pentru numeroșele binefaceri primite, să ia titlul de *Alteță Regală*. Principele a răspuns, că primesce să ia acest titlu și a mulțumit celor de față, precum și corpului diplomatic și suveranilor europeni, pentru-că în aceste împrejurări i-au dat o nouă dovadă de prietănie, aprobând noul său titlu.

Principele Nichita a pășit pe tron în vârsta de 19 ani. În primii ani ai domniei s'a luptat cu Turcii, el însuși fiind comandantul armatei sale și tot-odată unul din cei mai viteji militari. În numeroșe ciocniri a invins pe Turci. El a luat parte și în luptele dela 1876 și 1877. Noua

Alteță Regală e tot-odată și scriitor, drama lui „Balkanska Çariça“ fiind în toate privințele o operă literară de valoare.

Propunerea Săcuilor în congregația din Făgăraș.

Ni-se scrie din comitatul Făgărașului cu data de 21 Dec. n. următoarele:

În congregația comitatului Făgăraș, ținută în 20 l. o., a fost între altele la ordinea zilei și propunerea Săcuilor din comitatul Treiscaune, cari cer modificarea respectivei *ștergerii legii de naționalitate*.

De data asta cei din fruntea comitatului Făgăraș s'au ținut mai în rezervă și se pare, au aflat a fi mai consultați nu brusc prea mult sentimentul populațiunii cură române băștinașe din colțul acesta al țării.

Comisiunea permanentă a venit cu propunerea, ca cererea Săcuilor să fie simplă minte „luată la cunoștință“.

Propunerea comisiunii permanente nu a putut mulțumi pe Români prezenți, de aceea s'a început îndată o discuție aprigă, luând cuvântul Dr. Ioan Șenchea avocat, preotul săseso *Fleischer* și Dr. N. Mănoiu.

Într'aceea președintele, fișpanul *Bauszner*, afia de lipsă a spune, că comisiunea permanentă sub expresiunea „luare la cunoștință“ nu voiesce a înțelege aderența, ci punerea actului la dosar, nimic mai mult.

Mai adause fișpanul, că dănsul voiesce și doresce a se susține și observa legea de naționalitate și că însuși personal întotdeauna a observat și până acum și va observa și în viitor numita lege.

Enunțațiunea această curmă firul discuției, ce promitea a fi foarte înfocată. Față de propunerea comisiunii permanente Dr. Ioan Șenchea înainte o contra-propunere de cuprinsul, că adresa Săcuilor *trebuie respinsă* și *trebuie cerut dela guvern și organele subalterne respectarea legii de naționalitate*.

La votarea, ce a urmat, propunerea din urmă a cădut.

Dintr'o altă corespondență, ce am primit-o mai în urmă, în aceeași materie, estragem încă următoarele, spre întregirea celor de mai sus.

Între cei ce au luat parte la discuțiunea adresei comitatului Treiscaune, este a se nota și Dr. Turcu, avocat în Făgăraș. Dr. Șenchea a vorbit despre legea de naționalitate, arătând câte abuzuri se comit de guvernul unguresc și de lușbașii săi în contra acestei legi, apoi a formulat contra-propunerea Românilor. Avocatul Dr. Mănoiu a ținut o vorbire lungă asupra aceeași teme, citând între altele un articol mai nou din „Budapesti Hirap“, spre a

vacii și oi și moșia mare, nu putea trăi fără bani împrumut dela câți toți, dăr amu poate trăi fără casă și moșia, fără loc cât să pui palma, numai din zola lui și a măgărușului ăluia! În zadar îi spuneau omenii de omenia și nemurile să lase în trăsnet beutura și ospetele, că el gândea, că soroșele de dimineța ține până la miezul nopții, acum înglode, vedu-l șperlă, și fiă de pildă și la dușmanii!“

Vedeam cătrănit pe badea Vila cel cuminte, care n'ar fi grăit rău de cineva, pentru căt bine-i pe lume. Mă gândii deci al întreba să-mi spună mai cu de-amăruntul ce-i pricina, de n'are milă de acel nefericit. Il și întrebai: Cine-i neputinciosul acela și cum de vorhesci de el așa fără milă? Ér badea Vila 'mi răspunse așa: domnule, de acela și de alții ca acela nu mi-e milă să ved că scot limba de un cot de trudiți, ce ar fi! Uite, domnule, acela e de-o vârstă cu mine, de 80 de ani trecut, că de-odată am fost în revoluția cătane la Orban, cum ni-a fost scos dela Unguri. El e Pavelu

diacului din Săcăreni. Tată-so a fost om harnic și învățat ca un popă. Avea avere mare ca un boier. Pe odorul de Pavel l'a fost dus pe la școlii să-l facă popă, dăr crești, că a stat la învățătură? Feri Dómne! mintea lui sbura, p'acasă prin ședători. Așa l'a rupt dela școlă și l'a lăsat acasă. În 47 l'a insurat, și în 49 pe tată-so, pe diacul, l'a spândurat Ungurii colo în prăhărie ca pe popa dela ei și încă ca pe câți-va popi și dieci.

Slobodja îl află ca cel mai avut om în Săcăreni. La frați și la surori le dădu din averea rămasă de diacul, cât voi, ér lui își oprî ce fii mai bun. După-ce veni țera în rând il puseră sătenii primar, că ori cum, era gazdă și scia o lecă de însămnătură, cătă brumă se legase de el cu puterea. Fiind primar, se purta așa de bine, că trebuî să-l scotă din slujbă cu rușine, că el lua bani din lada satului ca din lada lui. Așa l'au scint afară din slujbă. Apoi s'a pus pe găzdușag; dăr nu mai porțe nimenea găzdușagul, cum l'a purtat el! Tot gătat umbla dela

o cărciumă la alta, tot tēpăn era mai mult de căt tréz, până se scăpă de vite.

Atunci se puse a vinde din locuri, și de năravul lui cel vechiu nu se lăsa, cu toate că-l năpădiseră copiii.

Așa, când era amu de vre-o 60 de ani, de-i erau copiii imprăsciați prin lume, se treși că-l scot și din casă pentru datorii. Nicî atâta n'a lăsat la copiii lui, căt să legi pe lângă un deget; dăr las' că așa ved și ei de el și de bētrânețele lui. Ei sunt aședați, care mai bine, care mai cum o dat Dumneșeu, dăr el este acum muritor de fôme. Șede cu baba lui, care încă avu mintea lui, și zlotesc ierna-vara, ziua-noptea, ca să aibă câte un bruş de mămăligă. De ședut șed la un creștin miostiv într'o cămăruță căt un coteț de găini. Măgărușul l'a căpătat de pomană dela un domn, ér căruciora i-o dete de milă jidanul, la care și-a bēut tot ce a avut. Acum pôte zloti și-noptea cu măgarul alătura, decă n'a putut trăi din o moșia sostășescă și din plūg cu 4 boi! De aceea nu

mi-e milă de el, ci ori păcat, ori bașdic: Dă Dómne, câți vor face ca el ca el să ajungă!

I. P. R.

Norocul cu nenorocirea.

— POVESTE. —

A fost odată — dăr de mult de mult — un om tare sărac. Atât era de sărac încât nu avea nici o codă de purcel pe lângă casă. El mergea în totă ziua în pădure și aducea câte o sarcină de lemne pe care o da la alți omeni pe făină și pe alte de-ale garei.

Mergând el așa în pădure, odată vine la dănsul norocul cu nenorocirea și-l întreba: „Ce vii atâta în pădure, mei omule? Dănsul le spune, că e sărac și vine să ducă vr'o două lemne ca să capete ceva de mâncare pentru ele. Atunci nenorocirea întinde mâna și-i dice: „Na omule o sarcină bună și te fă gazdă și nu mai veni pe aici!“

Plin de bucuria omul plecă o sarcină de lemne în spate. Ajungând acasă ascunde suta de zloti în tindă într'o cămărușă și apoi mâncând ce i-a rămas căpăta femeia din sat, s'a oulcoat. Diminț

arta cu ce tendință s'a pornit mișcarea contra legii de naționalități.

La încheierea discuțiunii s'a ridicat deputatul Șerban, care — de sigur numai de frica alegerilor, ce s'apropie — s'a alăturat la propunerea comisiunii permanente, ca să se ia spre știință adresa Săcuilor. Venind la vot propunerile, protopopul Șerban, tatăl lui „Liță” din Voila, votază cu „nu”, adică se nu se ia spre știință adresa săcuiească, pe când Șerban fiul, mare dipotat, votază cu „da”. (!!!) Parintele protopop Dan declară, că se abține dela vot, sub cuvânt, că voiesce să mai ia variațiune. (!?)

Alt act de brutală violență*).

Deva, 20 Dec. 1900.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.”)

Eri au venit în Ilia-Mureșană (de lângă Deva) doi domni tineri din România (București), d-l Constantin C. Popescu și Nicolae Alesandrescu, ca să cerceteze după o cauză de lăsamânt (testamentară), la judecătoria și la notariul public.

Aparițiunea lor în acea comună a fost de-ajuns, ca să turbare și să îngrozescă pe edificatorii statului național maghiar.

S'au pus deci pe sfătuirii și la șopte, spargându-și capul, că ore ce vor fi căutând acești omeni, după ei, „suspecti”.

La plecarea seara cu trenul de 8 ore, numiții tineri tocmai conversau în sala de așteptare a gării, când de-odată se deschide ușa și intră un gendarm înarmat și fără ca să întrebe pe cine-va ceva, mai întâi se adresează către însoțitorul lor, d-l avocat Dr. Alesandru L. Hossu, care umblase cu numiții pe la judecătoria, și-l declară deținut împreună cu cei doi tineri și cu o domnișora, fiica unui jude de tribunal din Deva, provocându-i să plece înainte.

Inzadar d-l Hossu și șeful gărei au protestat și au dovedit, că aci trebuie să fie o neînțelegere, căci reprezentatul puterii statului maghiar, le dăse răsmit, că el n'are să discute cu nimeni, ci d-lor să plece numai cu el înainte.

Intr'aceea sosise trenul și gendarmul provocă de nou pe deținui, să plece și-i amenință cu baioneta. Ce dracu să facă? Au plecat și ajungând la casarma gendarmilor, a venit și solgăbirul și apoi i-au eliberat.

D-l Ales. Hossu și numiții au fost nevoiți să dormă în hotel, ér în ziua următoare d-l Hossu a sosit cu trăsura și Bucurescenii cu trenul în Deva.

Iși pôte omul inchipui cât de mult s'au spăriat soția și familia d-lui Ales.

*) Dăm loc corespondenței de mai sus, care desoric prea elocvent și cu colorii prea vii cazul de violență brutală petrecut în Ilia-Mureșană, decât să mai fie lipsă de comentariu. — Red.

Hossu și consternarea, ce a trebuit să cuprindă și pe tinerii călători din România, ale căror hârtii erau în tota ordinea și a căror înfățișare și purtare numai „suspectă” nu era, oum pretindeau Ungurii, carî ved pretutindeni „resvrătitori” și „conjurați”.

Așa se vede că-i muștră conștiința! Etă unde am ajuns ađi!

— i. —

Răsboiul din Africa-sudică.

Pe când foile englese vesteau în tota lumea, că Burii sunt înghițite cu desăvârșire, etă că din Africa-de-miađă-đi sosesc sciri, carî dovedesc tocmai contrarul.

Săptemâna trecută generalul bur Delarey a bătut greu la Magalies aprópe de Pretoria oștile generalului engles Clemens, omorînd mulțime de soldați și ofițeri și prinzând patru companii din regimentul Northumberland.

Victoria acésta a Burilor a produs o nespus de mare neliniște la Londra.

N'au trecut nici 3—4 zile și telegraful a adus sciri despre noue succese ale Burilor. Generalul bur Dewett, care era urmărit de generalul engles Knox, a reușit să spargă linia de luptă a Englesilor, după lupte înverșunate, ce le-a avut cu aceștia. Dewett liberându-se acum,

póte să-și îndrepteze oștea sa de vre-o 4500 în contra inamicului în Oranje. La Zastron, două detașamente din trupele generalului Dewett, au susținut o luptă infocată cu voluntarii englesi din Capland ai generalului Brabant. Burii au făcut 120 prizonieri englesi.

Temerile Englesilor le măresce cu drept cuvânt împrejurarea, că un număr de peste 3000 de Buri au isbutit să trecă prin două puncte riul Oranje, deși apele riului sunt umflate de câte-va zile. Năvălitorii buri trecând astfel în colonia englesă Capland, au ocupat îndată mai multe sate. O colonă englesă i-a urmărit, dér Burii au pus'o pe fugă, ucidând și rănind un mare număr din soldați.

Înainte de-a trece riul Oranje spre a străbate în Capland, Burii au susținut o luptă înverșunată cu trupele englese de sub comanda generalului Knox, la Rouxville, între riul Oranje și Caledon. O telegramă spune, că trupele lui Knox au fost bătute de Buri, fiind 11 Englesi uciși, 15 răniți și 84 cavaleriști prizonieri. Scirea acésta a produs o mare panică la Londra. Se crede, că Burii au

fost conduși de generalul Dewett și se bănuiesc, că înfrângerea Englesilor e mult mai gravă.

După scirile sosite din Capetown, capitala coloniei Cap, situația în coloniă e foarte critică. Olandesii din Cap sprijinesc cu bucurie pe Buri. Tot din Capetown se vestesc, că Burii ar fi prins pe generalul engles Baden-Powel, apărătorul de anul trecut al orașului Mafeking. Scirea acésta are lipsă de confirmare.

Pe când se petrec acestea în Oranje și în colonia Cap, generalissimi bur Botha se întăresce đi de đi în partea nordică a Transvaalului. Numai đilele trecute Botha a luat dela Englesi mai multe locomotive și peste 100 vagoane, așa că Englesii sunt avisați acum numai la cavaleria.

În fața acestei situațiuni lord Kitchenier, care a luat comanda supremă dela lord Roberts, telegrafică la Londra se i-se trimite ca întărire încă 40,000 soldați, cu tóte că Anglia are ađi în Africa-de-miađă-đi — după înseși spusele unui ofițer engles — 300,000 de soldați.

De sigur, că numai în urma acestor succese, președintele statului Oranje, Steyn, a dat de scire președintelui Krüger, care petrece acum în Amsterdam, ca la ori-ce cas în negocierile eventuale de pace să susțină cu ori-ce preț și cu tóta energia absoluta independență a Burilor.

Aici stă răsboiul din Africa-de-miađă-đi după 1 an și aprópe jumătate de lupte mari sângeróse.

SCIRILE ĐILEI.

— 9 (22) Decemvrie

Convocarea „Reichsrath“-ului. După o telegramă din Viena, „Reichsrath“-ul austriac se va convoca pe điuă de 28 sau 29 Ianuarie 1901.

Krüger în Amsterdam. Din Amsterdam (Olanda) se anunță, că președintele Krüger a sosit alaltăeri înainte de amăđi acolo. La gară i-s'au făcut ovații de nedescris. El a fost întâmpinat de tóte autoritățile, de consiliul comunal în frunte cu primarul, de comitetul buro-fil, etc. De-a lungul stradelor, splendid pavozate, đeci de mii de ómeni aclamau cu căldură pe Krüger. Cortegiul s'a dus la palatul primăriei, unde primarul a ținut un discurs, urând celor două republici o pace onorabilă. Krügera răspuns, că are încredere în Cel de Sus și așteptă điuă când Dumnezeu îi va face cunoscut voia sa. În timpul acesta în fața primăriei era o imbulzélă enormă.

n'a apucat a-se face bine điuă și el a și plecat în pădure, că așa era învățat. Adună ér o sarcină de lemne și venind cu ele acasă le vinde la un vecin cu đeci bănuți.

Pe când era în pădure, în sat veni un argăsitor și începă a striga în gura mare, că cine are cenușă s'o aducă la el, că o plătesc bine. Femeia auzând pe argăsitor, își aduse aminte, că are în fundul tinđei o ólá cu cenușă. O și ia și o duce la argăsitor, care i-a dat 30 de bănuți pentru ea, ér cenușă o goli într'un sac mare. Femeia era veselă vedând că și ea va pute arăta bărbatului, că a făcut vr'o doi bani.

Venind bărbatul seara acasă femeia și începe a-i spune: „Măi bărbate, și eu am făcut ađi vr'o doi bani”.

— „Da pe ce necasul tău ai făcut”, îi dice bărbatul, „că dór noi nu avem nimic”.

— „Ba am făcut” dice femeia. „Soi că am avut colo în fundul tinđii o ólá cu cenușă. A venit pe aci un argăsitor și i-am dat'o cu 30 de bănuți”.

— „O! bată-te Dumnezeu” — dice bărbatul suduindu-o în tóta forma, „dór acolo am avut eu o sută bună”. Femeia sare cu gura la el, că de ce a pus'o acolo,

o:î pentru-ce nu i-a spus și ei. Tóta nóptea nu s'au putut odichni bieții ómeni, s'au tot tânguit și sfădit.

Cât ce se făcú điuă omul și plecă supărat în pădure și începă a striga lemne. Îndată vine la el norocul cu nenorocirea și-l întrăbă: „Pentru-ce ai venit ér aci, că dór ț'am dat bani să te faci gazdă?” Atunci omul le povesti tóta întâmplarea.

Nenorocirea îi întinde atunci două sute bune, dicându-i să mergă acasă, să se facă gazdă și să nu mai vină în pădure.

Omul ia cele două sute, dér și lemnele și se duce acasă. Intrând în tinđă ascunde cele două sute într'o ólá cu țărițe și apoi intră în casă și cere dela femeia să-i dea ceva de cină. După-ce a cîinat s'a culcat fără a spune femeii despre cele două sute.

Dimineața, nu se putú omul răbda, și ér s'a dus în pădure. Strînse ér o sarcină de lemne și veni acasă.

Câta vreme fú densusul în pădure veri prin sat un cojocar și începă a striga: „lele! cine are țărițe să vie încóce, căci le plătesc bine!” Femeia auzând acésta își aduce aminte, că are o ólá cu țărițe, o și ia și o dă cojocarului pentru 25 bănuți. Venind bărbatul din pădure, îi spune

femeia, că și ea a făcut vr'o doi bani. „Da pe ce biata” dice bărbatul. „Soi, că am avut o ólá cu țărițe în tinđă, dice femeia, a venit pe aci un cojocar și i-am dat'o pe 25 bănuți”.

— „O, bată-te Dumnezeu — dice bărbatul — dér acolo am avut două sute bune”.

— „Ba bată-te pe tine — dice femeia — da de ce nu mi-ai spus”. Cam așa s'au sfădit tóta nóptea.

Cât ce se făcú điuă omul își luă sęcurea în mână și necăjit ca vai de el, se duse ér în pădure.

Aci începe a striga lemne, dér îndată vine la densusul norocul cu nenorocirea și-l întrăbă, cum de a venit ér în pădure, când i-au dat bani, ca să se facă gazdă. Omul le povesti ér tóta întâmplarea.

Atunci norocul îi dete omului 3 bănuți, dicându-i: „du-te și te fă gazdă și mai mult se nu vîi aici”.

Omul luă banii și lemnele și plecă către casă. Pe drum s'a tot socotit, că ce se scie el face cu cei 3 bănuți, când acasă îl așteptă copiii și femeia flămânda. Dér mergând mai în colo se întălesce cu o cofăriță, dela care cumpără trei mere ca să le ducă la copii.

Primăria a dat apoi un djun de gală în onórea lui Krüger, la care au participat tóte autoritățile. După dejun, Krüger a vizitat ospelul, unde se află adăpostii fugarii olandesi din Africa de Sud.

Pentru masa studenților români din Brașov au mai intrat următoarele contribuții: 1) d-l S. Luca învățător în Săcele 2 coróne; 2) d-l Nic. Eremia, comerciant în Brașov 10 coróne; 3) d-na Maria Munteanu din Hunedóra pentru eternizarea memoriei soțului ei Nicolae și a fiului ei Cornel: 20 coróne; 4) În loc de cunună pe mormântul micului Traian-Vasilie Pop, au trimis două rudeni, carî l'au iubit mult, 6 coróne.

Primescă nobilii donatori cele mai vii mulțămite. — Administrația fondului mesei studenților.

Un omor îngrozitor s'a întâmplat đilele trecute în comuna Rogoz. Etă ce i-se scrie de acolo „Tribunei” din Sibiu: Moravariu Chira Vasilie a mers cu fiul său Ioan la cărciumă cu alți ómeni și au beut cu tóții la olaltă. Când a fost la 10 óre s'au dus care la casa sa și Chira Vasilie s'a dus la primarul comunal să-i spună câtă dare are de plătit, ér fiul său Ioan a rămas în cărciumă. Pe când tatăl său s'a întors dela primar, fiul său Ioan i-a esit înainte și s'a prins la bătaie cu petrii. Chira Vasilie a voit să mergă să aducă gendarmii și atunci fiul său a fugit după densusul și ajungându-l, l-a bătut cu petrii și i-a băgat cuțitul în grumazi — așa că în timp de 2 óre a murit. Acum Ioan este în închisóre în Dej. Acésta întâmplare este din cauză, că în comuna noastră de 17 ani nu se ține scóla și copii gândesc, ca așa-i bine, decă nu-s învățați și nu sciu ce-i păcatul.

Greva a 30.000 lucrători din Anvers. Din Anvers se telegrafică, că 30.000 lucrători ai portului s'au pus în grevă. Armata este consemnată în port spre a păzi vasele armatorilor în contra unui eventual atac al greviștilor. Armatorii din Anvers s'au întrunit și au încercat să impună lucrătorilor, ca să muncescă până seara la órele 6, în loc de órele 5 ca până acum. În urma acesteia tóți muncitorii din port s'au pus în grevă. Apoi armatorii s'au întrunit din nou și au respins condițiunile muncitorilor, precum și propunerea primarului din Anvers, ca acest conflict între muncitori și patroni să se defere unui tribunal de arbitrii. Mai târđiu armatorii au oferit muncitorilor urcarea salariului cu 50 la sută, decă vor munci nóptea. Lucrătorii au refuzat până nu se tranșează cestiunea muncii de đi. De Sâmbătă și până ađi 50 vase au părăsit portul, pentru ca să evite întârđierea, ce ar proveni în urma grevei. Un număr mare de magazineri au oferit armatorilor serviciile lor în vechile condițiuni de muncă. Câți-va armatori au primit

Apropiindu-se de sat vede trei copii sfădindu-se pentru o corónă de aur, pe care o aflase în drum. Omul cunoscând cât de scumpă pôte fi acea corónă, dice către copii: „Dați-mi mie corónă acésta, că vă voi da câte un măr”. Atunci copiii și începă a întreba că „unde's merele?” Omul scóse merele, le dete copiilor și luând corónă o duse acasă și puindu-o pe masă se uita cu tóții cum strălucea de frumos.

Se întâmplă de trecut pe acolo pe drum o calésă cu un armén bogat. Vedând arménul din drum luminația aceea frumoasă, căci fiind nópte corónă strălucea la zarea focului din vatră, — intră în lăuntru și uitându-se la corónă, dice către om, să i-o dea lui pentru 20 de mii de zloti bani. Omul cerú 30 de mii, în urmă i-o dete pentru 25 mii.

Ast-fel omul se făcú gazdă mare, precum nu era nimeni în jurul acela.

În zadar i-a dat nenorocirea trei sute bune, că până nu i-a dat norocul trei bănuți, tot serac a fost.

Marga.

acastă ofertă. Vasul german „Pfalz“ îndepălinește munca de încălzire și de descărcare cu echipajul său.

„O voce din popor“. Sub acest titlu am publicat în Nr. 246 al foiei noastre o corespondență, dela un țăran din Seliște asupra stărilor de acolo. Precum este la noi reul obicei, câțiva nemulțumiți din inteligența seliștenă cu ce s'a scris în cea corespondență au început să arunce suspiciunea asupra tîmplarului Nicolau Moisin. De ar fi nimerit'o calea valea, d'er omul este espus a întîmpina dîlnic privirile săgetătoare ale celor supărați, fără să fi avut vreodată timpul său plăcerea de a scrie corespondențe la gazete. Acăsta nu numai, că e lneru secant, d'er și neouviincios, căci fără dovada neîndoișă nu e permis a bănuși pe nimeni. D-l N. Moisin în cele din urmă se vede constrins, — fiindcă, d'icea, îndură din amiuita cauză atîta d'ispreț și ură—a declara, că nu el este scriitorul acelei corespondențe. Deoarece susținem declarațiunea sa, numai e de lipsă să i-o publicăm din cuvînt în cuvînt. Rugăm însă pe cei cu musca pe căciulă să se desbare odată de reul obicei, care, cum v'ed, strică altora fără a-le aduce lor înși-le nici un folos.

O bandă de falsificatori. Consulatul român din Constantinopol (Turcia) a descoperit o fabrică secretă de pasporți și stampile consulare. Falsificatele în parte mare sunt austro-ungare, românești și bulgare. Banda falsificatorilor constă din cinci membri.

Concert la Villa Kertsch. Atragerea atențiunea asupra anunțului de pe pagina a 7-a relativă la concertul, ce se va da Duminecă seara în restaurantul dela Villa Kertsch, care s'a deschis de curînd și este cu totul renovat și luxurios aranjat dimpreună cu cafeneaua de acolo, de noul arendaș M. Lebovits.

Sorțea unei școle române.

De pe Valea Almașului, Nov. 1900.

Onorată Redacțiune! Sciînd, cât de mult vă zace la inimă sorțea școlilor noastre, Vă rog să faceți loc în colónele „Gazetei“ următoarelor șire:

Comuna Jimborul-mare e locuită în majoritate de Români. Sunt însă în ea vre-o 10—12 familii maghiare și p'ote pe atîția Jidanî. Pentru acestea și pentru maghiarisarea Românilor, societatea „Emke“ din Clușiu a ridicat acolo o școală corespunzătoare încă cu câțiva ani mai înainte de acăsta, la care a susținut un învățător. Români încă au avut școla lor confesională, pe care au susținut'o la olaltă cu comuna vecină Chendermal. După-ce școla înființată de „Emke“ în lipsa de elevi era aprópe golă, s'au socotit conducătorii ei să nimicescă de tot existența școlei române, ademenind pe Români ca să-și deie copiîi la școla ungurească, că apoi nu va trebui să plătescă plata învățătorului. Ba spre a-i pute atrage și mai tare la școla „Emkei“, la Craciun li-se împărțiau băștilor mai s'eraci unele daruri micî: cărți, unele vestimente etc., cari erau cumpărate pe spesele magnatului Sombory Lajos, care e un mare proprietar acolo.

S'a întîmplat apoi, mai ales de când s'au urcat salariile învățătorului la 300 fl., că a fost silit învățătorul român a purta o adevărată luptă cu ómenii săi. Acăsta luptă s'a continuat din an în an, din cauza încassării salariului învățătorului.

Ómenii, cari s'au fost dat băștii la școla „Emkei“ însă se opuneau a plăti, căci primiau sfat în acăsta dela protopretorul de atunci Sombori, ađi mort, ca se nu plătescă învățătorului confesional nimic — decă le umblă copiîi la școla „Emkei“. Așa s'a incins o luptă inversunată între popor și învățător, din cauza salariului învățătorului.

Copiîi români în număr de 70—80 au fost în fiă-care an, de vre-o 5—6 ani încóce, parte însemnată dați la școla „Emkei“ cu gândul, că apoi respectivii părinți nu vor fi datorî a plăti plata învățătorului, ér învățătorul român numai prin execuțiune

își mai putea scóte puțina sa l'efă. Maghiarii v'edînd cum se înbulzesc copiîi de Români și mai tare la școla lor, au mai înființat un post de învățător la acea școală, pe spesele statului, și ađi dispun de 2 puteri didactice, ér Români nici de una.

Înainte cu vre-o 3 ani Consistorul din Sibiu a fost votat pentru școla confesională un ajutor anual de 100 fl. Acest ajutor însă a fost sistat și prin acăsta s'a înmormîntat așa d'icînd existența școlei gr. or. din Jimborul mare, p'ote pentru tot-déuna.

Cu începutul anului școlar 1900/901 Români și-au dat cu toții băștii la școla maghiară, ér învățătorul român, după-ce a prestat atâtea jertfe, între cari întreg cuinquenalul ce i-s'a cuvenit, căci nu i-l'a dat nicî-odată, s'a dus la altă stațiune, ér școla românească din Jimborul-mare a rémas închisă.

Acăsta sorțe o așteptă și pe școla din Hida și alte școle.

Decă cestiunea încassării salariului învățătorului nu va fi rezolvată în un mod mai favorabil pentru învățător și pentru asigurarea progresului nostru cultural, putem fi siguri, că casurile asemenea celui din Jimborul-mare se vor repeta. Pană acum s'au ivit casuri de mulți învățători de ai noștri au trecut la școlile statului, atunci când ale noastre duc fórte mare lipsă de învățători și unii au trecut la cele comunale, căci comunele știu încassa salariile învățătorului fără de a face neplăceri învățătorilor și — prin acăsta așî periclitat existența școlei lor.

La școlele noastre în mare parte necum se fiă asigurate cuinquenalele recerute de lege, ci nici cei 300 fl. nu-i p'ote primi învățătorul; orî de-i capetă, atunci numai Dumneșeu sfântul scie pe lîngă câte neplăceri.

Corespondentul.

Convocare.

Membrii Casinei române din Abrud, prin acăsta sunt invitați la adunarea generală ordinară a Casinei, ce se va ține la 30 Decembrie 1900 la 3 ore d. a. în localul Casinei.

Obiectele:

- 1) Raportul comitetului,
- 2) Raportul cassarului,
- 3) Alegerea comitetului,
- 4) Propunerî.

Abrud, 20 Decembrie 1900.

Dr. Laurențiu Pop, Dr. Alexandru Bordia,
pres. secr.

Pentru masa studenților din Brad.

În urma apelului publicat în diarele noastre, s'au înscris până în prezent la proiectata „Reuniune a tinerimei studióse din Zarand și jur“ pentru masa studenților dela gimnasiul român gr. or. din Brad, următorii:

Membrii fondatori: I. P. S. Sa Metropolitul Ioan Meșianu (cu taxă dublă) și Dr. Nicolau Oncu dir. de bancă și adv. Arad. 3. D-na Letiția Oncu, 4. D-na v'ed. Dr. Caian, Ofenbaia, 5. D-l Silviu Suciuc, secret. ministerial B.-Pesta, 6. Demetriu Moldovan not. cerc. Criscior.

Membrii pe viață: 1. D-na Leonidia Șerban, prop. Deva. 2. Aron Feier prop. Brad, 3. George Almășian prop. Criscior, 4. Ioan Galdeu econom Ponor, 5. Teodor Lung econom Tereșel, 6. Ioan Grama, 1. Solomon econom Tereșel, 7. Ioan Ometa econom Tereșel, 8. Dumitru Grec oficianț Tereșel, 9. Petru Floruța econom Tereșel, 10. Adam Lung econom Tereșel, 11. Iosif Țura băias Tereșel.

Membrii ordinari: 1. Savu Stănilă paroch Ribița, 2. Ioan Irimie paroch Mestecăni, 3. Aron Faur paroch Potingan, 4. Nicolau Matei paroch Uibărăsc, 5. Ioan Rusu paroch Vaca, 6. Emanuel Pop teol. abs. Bucuresci, 7. Petru Circo teol. abs. Sesuri, 8. Ioan Borza teol. abs. Dupapetră, 9. Ioan Faur inv. Criscior, 10. Avram Lăslău inv. Ormindea, 11. Sabin Bogdan inv. Valea Brad, 12. Georgiu Julia inv. Brad, 13. Ioan Sipos teol. abs. Mestecăni, 14. Sabin Dan student Criscior, 15. Petru Giurgiu inv. Bulđesc, 16. Ioachim Ivan

inv. Podele, 17. Ioan Bărna inv. Vaca, 18. Pavel Lazăr inv. Tereșel, 19. Dionisiu Mateș teol. abs. Herțegan, 20. George Ometa comerciant Tereșel, 21. Elisabeta Faur soț. de inv. Criscior, 22. D-ra Maria Toda Criscior, 23. Pavel Pop funar Brad, 24. Teodor Benea econom Tereșel, 25. Teodor Oprea băias Tereșel, 26. Grozav Iga econom Tereșel, 27. v'ed. Maria Floruța Tereșel, 28. George Faur econom Tereșel, 29. George David econom Junc, 30. Nicolau Popa teol. 31. Nicolau Tiu teol. 32. Avram Giurgiu teol., 33. George Almășian teol., 34. Petru Cămpean teol., 35. Ilie Mateș ped., 36. Ioan Julia ped., 37. Ioan Ardeu ped., 38. Adam Iezan ped., 39. Petru Rusu ped., 40. Silviu Glava ped., 41. Nicolau Faur ped. 42. Nicolau Toma ped. 43. Ioan Pascu ped. 44. Emiliu Reit ped. 45. A. Ghișoiu ped. 46. Ioan Vălean ped. 47. Vasile Hărăguș ped. 48. Danil Petrașcu ped. 49. Emanuil Scrobote ped. 50. Aurel Nistor teol. 51. Nicolau Duma teol. 52. George Boreescu teol. 53. Emil Gheajă teol. 54. Dumitru Borcea teol. 55. Nicolau Radoiu inv. în Aldoboly, 56. Ioan Popa inv. în O. Hidegkut, 57. Grigoriu Nicola teol. 58. Oct. G. Simțion teol. 59. George Tulbure teol. 60. Sebastian Ciocan teol. 61. Valeriu Bonea teol. 62. Onoriu Sasu teol. 63. Alexandru Manu teol. 64. Augustin Cupșa teol. 65. Constantin Oancea teol. 66. Ioan Romanos teol. 67. Zaharie Mihălțan teol. 68. Dumitru Șica teol. 69. S. Liviu Mihălțan teol. 70. Dumitru Păurec teol. 71. Mihail Jampa ped. 72. Oprea Crușin ped. 73. Filip Budoiu ped. 74. Miron Bota ped. 75. Corneliu Cosma ped. 76. Alexandru Duvlea ped. 77. Emil Lungociu ped. 78. Petru Doroga ped. 79. C. Banda ped. 80. Ștefan Goicea ped. 81. Ioan Créngă ped. 82. Eugeniu Muntean teol. 83. Sebastian Stanca teol. 84. Ioan Anca teol. 85. Vasile Brotu teol. 86. Aron Meșian teol. 87. Ioan Călnicean teol. 88. Ioan Coman teol. 89. Ioan Chivariu ped. 90. Nichifor Borza ped.

Membrii ajutatori: 1. Iuliu Pop cassar Criscior, 2. George Pleșa băias Criscior, 3. Ioan Perian paroch Criscior, 4. Nicolau Grec of. Gurabarza.

(Lista membrilor din Brad, nefiînd completă, se va publica la timpul său).

ULTIME SCIRI.

Berlin, 21 Decembrie. Prin Amsterdam vine scirea, că situația în Africa-sudică a intrat într'un stadiu nou. Poporațiunea din teritoriul situat spre nord de Capland, s'a resculat în contra Englesilor. Armata năvălitorilor burî crește și de și, alăturându-i-se numeroși Olandezi. Generalii englesi *Rundle, Knox și Macdonald* se retrag grabnic, ca să apore, decă se mai p'ote, interiorul coloniilor Cap. În Oranje Burii au ocupat centrele de comunicații mai însemnate. În unele locuri au prins garnisonurile englese.

Lordra, 21 Decembrie. Generalul *Dewett* înainteză spre *Ficksburg*, granița Natalului. E temere, că Dewett și Botha plănuesc să intre în Natal, avînd ținta principală de a ocupa portul Durban și linia ferată Durban-Pretoria. Pierderile totale ale generalului Dewett, când cu eroica sa retragere dela granița Caplandului, se cifreză la 50 morți, 100 prizonieri și 3 tunuri.

Londra, 21 Dec. Ultimele sciri din Capetown anunță, că *toți fermierii și Olandezii din Capland se vor uni cu Burii*. Se simte fórte mult lipsa cavaleriei și lordul Kitchener, generalissimul trupelor englese, a cerut guvernului din Londra, ca să trimită de urgență întreaga cavaleria din *Englittera în Africa de sud*.

Londra, 21 Dec. Din Capetown sosese scirea, care produce aici o mare emoțiune, că *trupele bure, după ce au susținut Marți o luptă sângerósă în Filippstown, acum se apropie de Coleberg*.

Mulțumire.

Subscriși octogenari din cauza bătrânețelor înaintate, neputînd participa la îngroparea fiului nostru iubit Romul Petric, fost funcționar la institutul „Albina“, aducem pe acăsta cale mulțumirile noastre cordiale Domnilor și Dómnelor din Sibiu, cari l'au petrecut la gropă, precum și celor ce ne-au arătat condoleanțele lor în scris, amici și cunoșcuți din depărtare, a căror cuvînt de mîngăiere ne-au mai alinat durerile inimei noastre.

Brașov, în 9 Decembrie 1900

Obidații părinți:

Ioan Petric, protopop.
Zoe Petric nasc. Onițiu.

Necrolog.

Maria Candale nasc. Pop, ea soția Victoria, Valeriu, Nicolau și Anchedim ca fi, Alexiu șef inginer silvic de circumscripția în Malin România, Dumitru, Nechita, Ión, Raveca și Matrona ca frați. Danilă Pop și soția Maria ca soorii; Elvira, Danilă, Paraschiva, Gacea, Nastasia, Ión și Condrate, ca cumnați și cumnate, în numele lor și al număróșilor consăngeni, afini și prietini — anunță cu inima frîntă de nemărginită durere încetarea din viață a prea bunului și neuitatului soț, tată, ginere, frate, cumnat, consăngean și prieten

Anchedim Candale,

precț și protopop onorar gr.-cat. în Borgo-Bistrița, membru ord. al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român, membru al congregațiunei și comisiunei permanente al Comitatului Bistrița-Năsăud, membru în comitetul și comis. admin. a fondurilor școl. grănițeresci din Năsăud, membru în Direcțiunea societății de imprumut și păstrare „Speranța“ în Borgo-Prund, ș. a.

Întîmplată după un morb scurt și greu în al 45-lea an al laboriósei sale vieți pentru binele și prosperarea n'émului și bisericești a căror fiu pururea credincios a fost, în al 17-lea an al prea fericitei sale căsătorii și în al 16 lea a preoției, la 18 Decembrie a. c. órele 9 din nopte.

Osămintele pămîntesce ale scumpului defunct se vor astruoa în 22 l. c. la órele 10 a. m. în oimenterul familiar din Borgo-Bistrița.

Borgo-Bistrița, la 19 Decembrie 1900.
Fia-i țérina ușóră și memoria neuitată!

Un stég românesc de 144 ani.

D-l canonic Dr. Augustin Bunea a ținut o conferență fórte interesantă cu ocaziunea inaugurării s'eratelor Casinei Române din Blășiu la 9 Decembrie c. Conferențiarul a vorbit despre un stég românesc de 144 ani, care se află în biserica catedrală a metropoliei. Publicăm aici, după f'óia bisericească din Blășiu, acăsta interesantă conferență:

Dintre câți ne-am întrunit astăđi în sala casinei române, nu este p'ote nici unul, care până mai deunăđi se nu fi v'edut, că în biserica catedrală din Blășiu, în corul din drépta presbiteriului, at'erna de o rudă un steguleț.

Pulberea aședată în pătură grósă pe el, spărături și destrămături lui produse de dinte timpul și de alte cauze necunoscută, nu ne lăsa să d'istingem din depărtare, în care-l priviam, nici materia scumpă, din care era făcut, nici decorațiunile lui prețioase, nici frumósele icóne, ce le purta pe améndoué fețele.

Era un obiect, de care nu ne puteam da sémă, pentru ce este pus în loc așa de frunte în Cassa Domnului, și de care, în tocmă ca și mine, nici alții nu sciau să-șî povestescă ceva interesant, căci din generațiunea de astăđi, abia se mai află unul, orî doi, cari știu ceva confus despre originea și trecutul lui glorios.

În luna lui Septembrie din anul acesta, când în pr'ejma s'erbătorilor sfinteii Uniri,

sau făcut unele reparaturi în lăuntru bi-sericeii catedrale, stegulețul a fost luat și scoborât dela locul său. Curiositatea m'a îndemnat să-l esaminez mai de-a-prope, și am rămas încântat de frumusețea lui. El este pregătit din două părți suprapuse de mătase. Pe o față, sub inscripția „*Cleri Uniti Transilvani*“, tocmai la mijloc pe un câmp vântat, este chipul sfinteii Treimi în fir de aur, și încadrat cu greu brocat tot de aur. Pe cealaltă față, la mijloc, este așezată, între capetele și aripel vulturului negru austriac marca Transilvaniei, adecă o coronă împodobită cu imitațiunii de petri scumpe, și sub ea șapte turnuri medievale, cari represintă 7 cetăți. Câmpul întreg, și pe-o față și pe altă, este decorat cu ricamatură seu broderii de flori din fir de argint, și jur împrejur stégul este tivit cu posament (posmantrie), de care atârna dese fire de aur pe margini.

Vedând acestea mi-au venit în minte cuvintele istoriografului Samuilă Clain: „Pe la anul 1755, când ținea Maria Teresia bătaia cu Prusul (Burcușul), Episcopul Aaron de împreună cu tot clerul au dat o companie, adecă 130 de husari, cu arme, cu cai, cu haine, și cu toate cele de trebuință. Tot preotul spre ridicarea companiei acesteia au dat câte-un galbin.“¹⁾

Am cercat deci să află, că ore nu sub stégul descris mai sus a plecat în război și s'a luptat compania de husari amintită de Clain în contra Prusienilor, și actele, cari le-am găsit într'un protocol din archiva mitropolitană din Blăși, m'au convins, că stégul acela este al călăreților români, cari nu la anul 1755, cum ține Clain din greșelă, ci la 1756 au fost oferii împărătesei-regine Maria Teresia în războiul de șapte ani cu regele Prusiei Frideric, și că el este prețios nu numai ca obiect de artă, ci și ca o mărturie clasică despre patriotismul pururea curat și desinteresat al părinților noștri și despre devotamentul nobil, de care Români au fost tot-deuna animați pentru tron și dinastie.

Dați-mi der voiă, domnilor, să vă povestesc ceva din istoria acestui stég, cât îmi este cunoscută până acum.

Vestitul rege al Prusiei Frideric, pe cum spune împărătesa Maria Teresia în scrisoarea sa din 11 Octomvre 1756, adresată guvernului transilvan, a năvălit fără de veste în Saxonia, și de aci, fără a ține seamă de dreptul ginților, s'a aruncat și asupra Boemiei, atacând cu totă puterea sa oștea austriacă de sub comanda mareșalului Brovn.

Împărătesa în situațiunea acasta grea a monarhiei și a tronului său, apelă și la patriotismul popórelor sale din Transilvania, și în deosebire la al magnaților, nobililor și orașelor, cari aveau moșii nobilitare, cerându-le ajutor grabnic. Avea să fie acest ajutor un număr de călăreți, îmbrăcați, înarmați și provăduți cu cai pe cheltuiela celor ce îl vor da de bună voiă.

Guvernul transilvan în 2 Noemvre 1756 împărășii episcopului unit Petru Pavel Aron din Blăși porunca împărătescă, rugându-l, să nu-și pregete în acele momente critice a se înțelege fără amănare cu ai săi, și a se declara, căți călăreți póte da pentru război. Asemenea provocări primi episcopul și dela alți dignitari înalți din Viena, și anume: dela cancelarul aulic transilvan, comitele Gavriă Bethlen, care la scrisoarea sa oficiósă mai adaugea la urmă cu mâna sa proprie, că acum este timpul cel mai potrivit pentru clerul unit de a-și manifesta sentimentele sale de loialitate față cu tronul, dela ministrul Ferdinand Königsegg Erps președintele colegiului pentru afacerile monetare și montane, care spunea, că clerul și națiunea română (*clerus et natio valachica*) trebuie să se arete vrednici de privilegiile dobândite, — și dela generalul comite Antoniu Kálnoki, care făcea cunoscut, că el este însărcinat cu misiunea de a forma în Transilvania un regiment de husari.

Episcopul primind aceste scrisori în 7 Noemvre 1756, imediat convocă la o întrunire pe ziua de Lună, 15 Noemvre

1756, pe toți asesorii consistoriali, adecă și pe cei din Blăși și pe protopopii de afară, cari erau investiți cu demnitatea de asesori, și pe lângă aceștia pe mai mulți nobili români. Acestora din urmă, fiind-că pe atunci ei învățau numai în școle străine, și astfel cu cirilice nu sciau ceti, episcopul le-a scris unghuresc: „*hogy Kegyelmed is mint Ecclesiának és Natióknak edgyik nemes tagja a jóvő hétfüre, ugyint 15 ik ez holnapnak napján reggel itten lenni ne terheltessék.*“²⁾

Toți cei adunați în săbor — sunt cuvintele lor — „cu o inimă și cu o voiă în dată, vedând crăeștile rândueli s'au făgădui și au fost gata a face și după putință a ajuta, pe cum se poftesc, cu câte-va cătane călărețe, și s'au concludăluit, să se dea o companie de o sută și trei-deci de cătane, pe cum în următoarele răspunsuri la acei mari domni date se va vedea. Așiderea și modru în ce chip să se facă acea companie s'au aședat, pe cum se arată în comisia scrisă pentru acasta trebă la cinstiții protopopi“.

Hotărârea acasta fu adusă la cunoscința Guvernului, a cancelarului Bethlen, a generalului Kálnoki și a ministrului Königsegg cu scrisorile din 16 Noemvre 1756, în cari episcopul nu uită a accentua, că clerul și poporul român, deși este cel din urmă la bine, totuși nu voesc să rămână înapoa niménu, când este vorba de a-și manifesta prin jertfe devotamentul său față cu căpetenia statului și iubirea sa sinceră de patrie.

Protopopilor a scris episcopul, între altele, acestea: „Pentru a căror plinire și ducere în *vig*“³⁾, am adunat cinstiții asesori a clirosului nostru, cu cari împreună înțelegându-ne, de lipsă am aflat, cum acest prilej de vrednicie să nu trecă, ce după măsura slăbiciunii noastre cu tot deadinsul împreună să alergăm, și pentru aceea s'au aruncat de tot preotul cincă florini unghuresci într'acasta chip: ca luându-se comișul⁴⁾ îndată să se vestescă, și a se strînge să începă, și strîngându-se îndată aici la pécceptorii, cari s'au rându, preacinstitul notariuș Avram Dăianul, și cinstitul protopop Maviu Tiureanul, să se trimită, așa cum până în viitoare s'erbători a Nascerii Domnului nici o restanță să nu rămân, că fiind lipsa obști și slujba împărătescă, cu ecsecuția și cu mai mari cheltueli se va scóte.

„Lângă acasta luând acasta vei avé grije, unde s'ar găsi cai spre slujba cătănescă, *acar*“⁵⁾ de ce p'or fi, numai alb nu, cu drept preț să-i iai și în credință până la o vreme, care credem, că nimene dintr'ai noștri nu l'ar t'agădui, spre acest bine de obște.

„Așidere vei avé datorie și mare strădanie, să vestesci pentru *voinici*, cari vor avé voiă și lor, și neamului a face cinste și înălțatei crăiese credincioasă slujbă, spre binele viitoră să-i adun, ca să fie cătane călărețe bine îmbrăcate ca *voinicii* din regimentul lui Kálnoki, și armate...“

„Fiind-că nemesii sunt datorii a da ajutor, cari ar da cu noi cătane gata, seu numai cai, seu *voinici*, nu ar fi datorii a da cu *varmeghia*“⁶⁾ și aici și-ar face bun nume neamului“.

Generalul Kálnoki rămase încântat de ofertul clerului și poporului românesc și de dispozițiile luate de episcopul. Deplina sa mulțămire o manifestă în scrisoarea de dto Sibiu 20 Noemvre 1756, în care dicea cătră episcopul Aron: „Acasta este într'adevăr și trebuie să fiă cea mai plăcută jertfă, când cineva cu cât să póte plânge mai mult, că este asuprit, cu atât se silesce mai tare, ca să nu fie întrecut de nimeni în vedirea fidelității sale. Domnia Ta, Preacinstite, esci cel dintăiu căruia se póte oferi cu distincțiune toga gloriei“.

²⁾ Romănesc: „Ca și Domnia Ta, ca un nobil membru al Bisericeii și Națiunii noastre să binevoesci a te presenta aci pe Lună viitoare, adecă pe a 15-a zi a lunei curente“.

³⁾ Însemnăză: sfârșit, depășire.

⁴⁾ Însemnăză: ordin.

⁵⁾ Însemnăză: ori.

⁶⁾ Însemnăză: comitat, județ.

Cu acasta scrisóre generalul Kálnoki a trimis episcopului și o listă a tuturor obiectelor, cu cari trebuia să fiă provăduț fie-care călăreț, însemnând și prețul lor după „*calculul cameratic*“.

Din acasta listă vedem, că provăderea unui călăreț cu arme și haine costa pe atunci 66 fl. 32 cr. Renensi, ceea ce pentru 130 călăreți face 8621 fl. 60 cr. Renensi. Afară de acestea trebuia să se cumpere corturi și vase de bucătărie în valóre de 176 fl. R. și un stég în preț de 100 fl. Renensi, și astfel echipamentul companiei avea să coste fără de cai, suma de 8897 fl. 60 cr. Renensi. Prețul cailor nu este indicat în lista generalului Kálnoki, care numai atâta spune, că fie-care cal nu póte fi mai mic de 14 palme, mai tiner de 4 ani și mai b'etrân de 7 ani. Cred, că un astfel de cal nu se puté căpeta mai eftin de 80 fl. Renensi. ceea ce pentru 130 cai face 10,400 fl. Renensi.

Așa-dér caii și echiparea călăreților trebuia să coste cel puțin 8897 fl. 60 cr. + 10.400 = 19.297 fl. 60 cr. Renensi. Decă însă vom considera, că unele obiecte au costat mai mult, decât era socotit în lista generalului, așa d. e. stégul nu a costat 100, ci 200 fl. Renensi, și decă vom avé în vedere, că feciorii și caii au trebuit să fiă întreținuți cât-va timp în Blăși până la asentarea lor, credem, că compania oferită de clerul și poporul român a costat cel puțin 20,000 fl. Renensi. Decă însă vom socoti, că banii erau pe atunci de trei-ori mai scumpi ca astăzi, póte că nu exagerăm, afirmând, că jertfa Clerului și poporului ar face astăzi în bani de ai noștri 60.000 fl. v. a. seu 120,000 coróne.

(Va urma).

„Căendarul Plugarului“.

Dilele acestea a eșit de sub tipar „Căendarul Plugarului“ pe anul comun 1901, anul IX, cuprinđend: În partea calendaristică: Cronologia anului 1901, Regentul anului; Sărbătorile și alte zile schimbătoare; Calculul sărbătorilor mai mari; Posturile etc. Urmézá partea strict calendaristică: cele 12 luni ale anului cu sfaturii pentru plugari și semnele de timp după calendarul de 100 de ani.

Urmézá Genealogia domnitorilor; Taxele telegramelor și postale; Competințe de timbru și taxe; Scala timbrelor; apoi Tergurile din Ardeal, Bănat și Tera unghurescă după datele oficióse îndreptate și publicate de ministrul de comerciú.

În partea literară se găsec bucăți alese: Căntec (poesiă de G. Coșbu); Ostașilor Români (P. Dulfu); Dorobanțul (G. Coșbu); Crainicul primăverei (Sân-Petrea-nul); Testamentul lui Moș-Cărlig, schiță de I. C. Panțu; o frumósă Poveste de pe vremea când Măntuitorul Christos umbla pe pământ; Cuvinte înțelepte ș. a.

În partea economică: Lucrarea pământului; Crecerea vitelor; Hrana vitelor; Grijiile de avut la hrănirea vitelor; Hrana țeranului și crecerea caprelor; Puterea de nutrire a pómelor.

Economia casnică: Prăsirea curcilor; Clocirea și crecerea puilor de găină; Conservarea oușlor. Urmézá felurite povețe tot din sfera economiei casnice.

În fine o interesantă istorisire despre Ciudățeniile trăsnetului.

De astă-dată „Căendarul Plugarului“ cuprinde ilustrațiunile: edificiul gimnasiului român din Brașov și sala festivă a acestui gimnasiu.

Căendarul se póte procura dela Tipografia A. Mureșianu, Brașov, pe prețul de 25 crucerii seu 50 bani esemplarul, (+ 5 b. porto postal.) Véndetórilor se dá rabat cu-venit.

Literatură.

La „Tipografia“, societ. pe acții în Sibiu, a p'arut „Sămădăa morșilor“, dramă din popor în 5 acte, localisată de T. V. Păcățanu. Prețul unui esempl. e 60 de bani.

ECONOMIA.

Prepararea pământului la înființarea unei vii.

Prepararea pământului are mare însemnătate la înființarea unei vii; dela modul cum este pregătit pământul pentru a primi vițele, atârna în parte viitorul viei. Va fi pământul bine lucrat și adenc, viia va avé o vegetațiune puternică și o producțiune mare. Din contră, decă se va sgăria numai pământul, vițele vor da curénd de un pământ tare, prin care vor străbate cu anevoință, crecerea lor va fi mai mică și rodul mai puțin.

Etă ce sfaturii dá în privința acasta un pricepător al acestei lucrări în „Albina“ din București:

Timpul cel mai bun pentru desfundat este tómnă, așa că pământul rămânénd espus la înghețuri peste iernă, se mărunțesc singur și se îmbogățesc. Desfundatul se póte face și primăvara. Pentru acasta trebuie să se alégă momentul când pământul nu e prea umed, căci venind îndată căldurile de primăvară se póte întări. De multe-ori însă alegerea timpului când să se facă desfundarea nu e la voiă podgórului. Decă cineva voiesce a face plantarea tómnă de timpuriu, atunci trebuie să aibă locul desfundat, nivelat, pichetat. În asemenea casuri e de recomandat a-se desfundă pământul cu câte-va luni înainte și a se lăsa espus în bulgări la ploi și sóre, până aprópe de timpul când se va face plantatul. Atunci se va trece cu grapa peste el spre a-se nivela și apoi se pichetéză.

Cu cât un pământ este lucrat mai adenc, cu atât vițele se vor găsi mai bine. Cu toate acestea adencimea la care se desfundă pământul viei depinde și de natura sa și de voința proprietarului de a-l lucra. În pământurile adenc și espuse sórelui e bine să se desfundă la o adencime de 50—60 cm.; din contră acolo unde subsolul devine petros, seu cu totul s'rac, desfundatul se póte face numai la 40—50 cm.

Pentru a desfundă pământul la acasta adencime, se póte întrebuinta plugul de desfundat seu cu hărlețul.

Desfundarea cu hărlețul e netăgădui cea mai bună, fiind-că se póte mărunți și întórcé mai bine pământul; de asemenea se strâng mai bine buruenile. Desfundatul se face la două hărlețe, punéndu-se primul hărleț de pământ dedesubt și hărlețul al doilea deasupra. Desfundatul unui hectar cu hărlețul costă între 5—800 coróne.

Oricare ar fi instrumentul întrebuintat la desfundare, decă pământul trebuie plantat mai târziu, atunci se lasă nenivelat adecă în bulgări, astfel cum rămâne din plug seu hărleț. După-ce a sfărîmat gerul seu ploile bulgării, se trece cu o grapă de fier odată seu de 2 ori, așa ca pământul să se niveleze. În acasta stare e bun de însemnat cu țerušii.

În pământurile prea înclinate, cari pot fi t'irite de apă, desfundarea se face numai parțial prin șanțuri de 1 metru lărgime, 60—70 cm. adencime și făcute perpendicular pe panta terenului. În fine cel mai economic sistem de desfundare parțială este prin facere de gropi mari de 60—70 cm.

Ca ori-ce plantă, vița i-a din pământ mare parte din elementele ce-i sunt necesare pentru formarea córdelor, frunzelor și strugurelui. Întră în compositiunea plantelor 4 sunt mai importante și anume: Aso-

¹⁾ La Cipariu: Acte și fragmente, pag. 107.

tul, Potasa, Acidul fosforic și Carbonul. Acest din urmă element se găsește tot-deuna în cantitate îndestulătoare în aer, apă și în pământ, așa, că podgorienul n'are nevoie a-se îngriji de el. Rămân însă azotul, acidul fosforic și potasa, cari trebuiesc redată pământului sub formă de îngrășăminte pe măsura ce i-se ia de vițe.

Se poate obiecta, că până la rod vița nu ia lucru mare din pământ și prin urmare nu e nevoie a îngrășa pământul la plantare. Ingrășarea în momentul plantării are un îndoit scop și anume:

1) Să-i dea pământului, în cazul când e sărac, dela început nu numai elementele de care are nevoie pentru a deveni bun, dăr să-i dea și o rezervă de hrană pentru plante.

2) În cazul când pământul e deja bogat, i-se dă îngrășăminte numai ca să-i servescă de rezervă, adecă să ia de unde să crească vița până la rod.

3) Cu cât un pământ este mai bogat în principii hrănitore (cele 4 enumerate cu deosebire), cu atât prinderea vițelor plantate e mai sigură și odată prinse vițele cresc cu putere, se desvoltă în rădăcinii mai mult de cât într'un pământ sărac și rădăcinile fiind astfel răspândite în o masă mai mare de pământ, vița se va hrăni cu ușurință.

Intr'o cultură rațională, cu cât se vor pune mai multe îngrijiri la plantarea și îngrijirea în primii ani, cu atât viitorul viei va fi asigurat.

Vița fiind o plantă, care trăește tot-deuna în același pământ, e de recomandat a i-se da îngrășăminte, cari să conțină cele 3 elemente (Azotul, Acidul fosforic și Potasa) în cantități îndestulătoare și în astfel de condițiuni, ca planta să le ia treptat, adecă să ajungă pentru mai mulți ani. Gunoiul său băligarul de vite bine format, îndeplinind aceste condițiuni, este cel mai bun de întrebuințat.

Gunoiul mai are avantajul pentru pământurile grele, că mai de parteză moleculele din care e format și pământul devine mai mobil.

Cu cât se va îngrășa pământul la început mai tare, cu atât va fi mai bine. Dăcă nu se poate mai mult, o cantitate de 40—50.000 chilogramme la hectar, pentru 4—5 ani e trebuinciosă.

Jumătate din acest gunoiu se poate întinde pe deasupra pământului înainte de desfundență și în momentul desfundenței se amestecă cu pământul. Cealaltă jumătate se va pune la rădăcinile vițelor în gropi în momentul plantării.

Când nu dispune cineva de o cantitate îndestulătoare de gunoiu pentru a proceda ca mai sus, atunci se recomandă ca să se facă îngrășarea parțială, punându-se numai în grăpa fie-cărei vițe câte 4—5 chilogramme gunoiu bine făcut. În nici un caz nu e bine a-se întrebuința la îngrășat gunoiu păios.

Aducerea bouului moscat în Europa.

Până acum era lucru rar să afli asemenea animale în grădinile zoologice. De acum o să fie altfel, căci vasele europene, care vizitează țărîm răsăritean al Grönlandei prind și aduc asemenea animale. Boii moscați se află acum, numai în arhipelul înghețat dela Nordul Americii, apoi în Grönlanda nordică și răsăriteană.

În Grönlanda răsăriteană i-a aflat expediția polară germană din 1869—1870 și de-atunci felurite expediții polare au împușcat asemenea boi pentru a avé carne prospătă, precum și pentru prepararea științifică. Dăr

dăcă vor începe a-i vena regulat, apoi n'au, de bună seamă, multă viață. Noroc, că e trebă anevoioasă în acele meleaguri. Se scie cum lăcomia călătorilor a nimicit renii din Spitzberg. Numai cea din urmă expediție italiană a ucis o sută de reni și sute de pasări, fără nici o nevoie. Nu se scie dacă boii moscați ar putea trăi îndelung în Europa.

În orî-ce cas ar trebui încercat în Laponia.

Câinii eschimoșilor au putut fi ținuți în bună stare în grădinii zoologice, dăr dându-le din când în când pește și untură de pește.

Vinul.

(Urmare.)

După-ce a trecut prima febră violentă (tare) cu dezvoltare de mult acid carbonic, urmăzând febră posteriôră moderată, care durează până câtră anul nou; și anume cu cât a fost mai răsădit în pivniță, cu atât durează mai mult. Vinul alb rămâne tot în buțile în cari a fert, adăogându-se tot vin de acela, ca butea să fie tot plină. Vinul roșu se trage de pe cotore în altă bute. În decursul febrei acesteia moderate se așază pe fundul buței drojii și pētra de vin; acesta din urmă cristalizează, cu atât mai tare, cu cât e vinul mai tare (alcool). Dăcă cineva voescă ca nu tot zăharul din must să fērbă, să se transformeze în alcool, apoi intrerupe febră prin aceea, că adăogă spirt, sēu că trage vinul numai în parte fert în buți, cărora le-a dat înainte puciôsă multă. Vinul nou, după ce nu mai conține zăchar aprōpe de loc, și după ce s'a limpedit, se trage în alte buți de stejar și se astupă bine; cu cât sunt buțile mai mari, cu atât se păstrează vinul mai bine în pivnița răsădită. Vinul acesta încă nu e destul de bun pentru beut, și nu e matur pentru pus în sticle. Prin stare sufere o serie de schimbări, cari în cea mai mare parte se reduc la procese de oxidațiune.

Prin porii buților pētrunde adăcă oxigen din aer și tot odată evaporēză fluiditatea, mai cu seamă alcool.

Vinul sēcă, se formēză un loc cu aer de-asupra vinului și locul acesta gol trebuie în continu umplut ērăși cu vin, căci altcum se incubă mucezelă, flōre. Cu cât e butea mai mică, cu atât e prin urmare mai mare suprafața în proporție cu conținutul, cu atât e mai mare și primirea de oxigen și secarea. Mai tare se poate accelera oxidațiunea și învechirea vinului prin desertarea mai dēsă în alte buți. Buți prin cari nu pōte intra oxigenul aerului și nu pōte evapora fluiditatea, cum s'a încercat în ultimii ani în Germania, buți de țiment și din sticlă, s'au adeverit de necorespunđătoare. În decursul învechirii vinului, albumina se oxidēză și se așază pe fund. Vinul destinat pentru pus în sticle nu e iertat să se mai turbure. Și colorile vinului se schimbă; vinul alb devine mai închis, cel roșu mai deschis. Tanina, respective productele formate prin discompunerea ei, se așază pe fund, luând cu sine și ceva din colōre.

Înainte de tōte se desvoltă gustul vinului. Deja în decursul fermentațiunii principale și posteriōre s'au format oleiuri mirositoare (Fuselole) și acide mirositoare; aceste se combină cu timpul, formând corpuri plăcute la gust și miros, singuraticele gusturi se contopesc. De regulă după 1—2 ani vinul se destul de gustos și bun de beut; de multe-orî însă și numai după mai mulți ani. Altcum timpul când a devenit destul de bun pentru beut, e pentru fie-care fel de struguri altul. Dăcă febră mustului în urma temperaturii prea scădute, nu a ajuns la dezvoltare suficientă, apoi și bunătatea vinului se poate manifesta foarte târziu. Se întâmplă chiar, că vinul deja limpedit începe primăvara a-se mișca în urma dezvoltării de acid carbonic solut din cauza temperaturii mai urcate, sēu în urma unei fermentațiunii noi, cauzată de nise microbi. La un timp anumită vinul la culmea dezvoltării sale. După timpul acesta se preză învechește și pierde ērăși

din gustul plăcut. Esterale se înmulțesc, alcoolul se impușcă, parte prin evaporare, parte prin oxidațiune, transformându-se în oțēt. Corpurile extractive și pētra de vin se impușcă; vinul foarte vechiu are gust uleios, cam ca o medicină, și e acru. Vinul așa numit copt, adecă cum e mai bun de beut, e nici prea vechiu, însă nici prea nou. Pentru-ca să se învechiească mai iute, trebuie tras mai des, se pōte face însă lucrul acesta tot numai după-ce s'a limpedit; se forțēză deci limpedirea în forma aceea, că îndată după tragere se adăogă corpuri limpeditoare. Acestea sunt; Beșică de pește (Hausenblase), gelatină (cleiu), albuș de ouă, sânge și lapte, cari tōte cu taina împreună formēză precipitat, se așază, luând cu sine tōtă turburēla. Prea mult din corpul clarificator e însă de evitat, fiind-că tōtă tanina nu e permis să se precipiteze; ba vinurilor sărace în tanină, li-se adăogă acesta. În Spania și Germania folosesc așa numitul pământ pentru limpedire (Klärerde) Kaolin, care conține silicate solubile, cari apoi cu vinul acru formēză un fel de reci, ce se așază pe fund.

În decursul așezării corpurile fine suspendate în vin, cari cauzēză turburēla, cad și ele pe fund.

Și filtrarea s'a adeverit în multe cazuri ca folositoare. În Franța folosesc de mulți ani gips pentru limpedire; pe acesta de multe ori îl adăogă deja în must. Gipsul pe lângă că limpedește foarte bine, face și colōrea vinului roșu mai intensivă și descompune o parte din pētra de vin. Din motiv însă că o parte din gips rămâne solvată în vin și gipsul e stricacios sănătăței, adăogarea gipsului de vre-o câțiva ani încōce e tot uluită prin lege.

Morburile vinurilor derivă mai cu seamă dela dezvoltarea de fungi, bureți străini, cari se pot încuiba în vin prin folosirea de struguri bolnavi, putreți, precum și prin neglijență (murdărie) la preparare, sēu apoi dăcă temperatura e prea urcată, sēu buțile prea subțiri, în urmarea căreia vinul sēcă prea tare.

Înăcrirea, oțētirea vinului o cauzēză un fung, burete mărunt (Essigpilz), care se formēză și înmulțesc tare în vinuri slabe (sărace în alcool), și dăcă ajung în contact prea mare cu aerul. Puțin oțēt se află în fie-care vin. La început de regulă se ivesce pe suprafața vinului mucezelă, flōre, în formă de peliță subțire, care oxidēză spiritul vinului, formând din el acid carbonic și apă; în cantități mari însă mucezelă amintită formēză corpuri străine cu gust rēu.

O bōlă de care se tem tōți manipulanții cu vinuri, e stricarea lui (Umschlagen); acestă bōlă atacă cu deosebire vinurile roșii, stōrse din struguri roșii putreți, pe timp călduros; e un proces de discompunere, cauzat prin un fel de mucezelă, care sēmănă mult cu aceea, care cauzēza înăcrirea laptelui, și pōte strica cu desăvîrșire vinul, în așa grad, încât să nu se mai pōtă direge nici într'un chip.

Îngroșarea, întinderea vinului, constă-tătoare din formațiunea de Mannită Dextrină și mlăci de plante, se formēză din zăchar prin febră flegmōsă: se observă câte-odată în vinuri albe.

Amărirea vinului roșu o cauzēză tot un fel de microb (fung). Prin influința aerului vinul alb pōte să-si schimbe colōrea în brună. Înegrirea vinului cauzată prin fer tannic se pōte delătura prin limpedire.

Hidrogen sulfurat (miros de ouă clocite) se formēză prin reducțiunea sărurilor cu conținut de sulfur, precum și prin putredirea drojdiilor sēu a albușelor. Se de parteză acest miros prin tragerea dēsă sēu prin tratare cu acid sulfuros pe lângă mare grije.

Precipitarea cu săruri, cari conțin plumb, nu e permisă. Mirosul de bute sēu de flōre se evită prin curățirea și spălarea radicală și minuțiosă a buților.

Tōte bōlele vinurilor cauzate prin germenii, mucezelă, flōre, fungi bureți, la început se pot cura de regulă prin pasteurizare, sēu prin tragere în buți, cărora li s'a dat pētră puciôsă, sēu prin adăogarea

de acid salicylic, precum și alte corpuri antiseptice, prin scăderea temperaturii și chiar prin adăogarea de zăchar, ca să mai fērbă odată ca mustul.

Pasteur a întrodus sistemul de a încălzi vinul la 60° pe baza descoperirii cauzei febrei și a morbilor vinului (numit pasterizare), care ridică puterea de conservare în grad însemnat așa că vinul pasteurizat se pōte esporta în depărtări mari, chiar în țeri tropice, fără să sufere.

Deși la 60° nu mor tōți microbii, totuși în genere ajunge acestă temperatură la morbiu vinului. Calitatea vinului nu sufere mai de loc prin pasteurizare și aroma rămâne tōtă, dăcă încălzierea nu a durat prea mult și temperatura nu s'a urcat peste 60°. Prin pasteurizare și învechirea se accelerează. Mai simplă și mai sigură e pasterizarea vinurilor în sticle. La pasteurizarea vinurilor în buți se purcede în forma aceea, că se lasă să curgă vinul din bute prin o țeve sucită și așezată în apă ferbinte, ērăși imediat după aceea să se recorece ērăși.

Contactul cu aerul să se evite cât se pōte de mult. Pretutindenea e folosită afumarea cu puciôsă, adecă arderea acestora în bute. Puțină puciôsă de regulă nu se excepționează, vinul însă nu se pōte bea, până ce mirosul acela nu dispare în urma oxidațiunii. Mirosul și gustul fumului de puciôsă cauzēză dureri mari de cap. Acidul salicylic adăogat în cantități foarte mici (6—10 gr. la 1 litru), face de se ține vinul foarte mult; mai cu seamă se adăogă vinului, care se esportēză. Vinurile, cărora li s'a adăogat puțin acid salicylic, cum am dīs 6—10 gr. la 100 litre. nu capētă nici un gust deosebit, și pare a nu fi stricacios sănătății, totuși în Germania, Franța și la noi e oprită adăogarea lui, precum e oprită și aceea a acidului boric. (În Franța aceste 2 corpuri chimice nu e permis să se adăogă la nimic ce e de mănăcare sēu de beut).

(Va urma.)

Serieri economice.

Manualul de agricultură al d-lui Dr. George Maior, profesor de agricultură la școlă superiôră din București; a apărut complet.

Manualul cuprinde patru volume, și anume: I *Agrologia* sēu „*Agricultura generală*”, 624 pag. Prețul 5 corōne (cu posta recom. 5 cor. 50 b.)

II. *Fitotechnia* sēu „*cultura specială a plantelor*.” pe 611 pag. și 202 gravuri. Prețul 8 cor. (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

III. *Zootechnia* sēu „*cultura generală și specială a viteor*.” Prețul 8 corōne (cu posta recomandată 8 cor. 50 bani). Volumul acesta se estinde pe 775 pag. și are 225 gravuri. A fost premiat și de Academia Română.

IV. *Economia Rurală* sēu „*organizatiunea și administrarea moșilor mari și mici*” cu 85 figuri intercalate în text. Se estinde pe 704 pag. Prețul 8 corōne (cu posta recom. 8 cor. 50 b.)

Manualul d-lui Dr. George Maior a fos călduros apretiat din partea întregii presei române. Se află de vândare și la tipografia A. Mușianu, Brașov. Cele patru volumuri se pot procura și deosebit cu prețurile arătate mai sus.

MULTE ȘI DE TOTE.

Caterina II-a și credința în stafii.

În anul 1776 plecă la St. Petersburg cunoscutul vrăjitor, contele de Cagliostro, care dete reprezentațiunii în curtea rusă, zăpăcind lumea cu aparițiunile de stafii, și tot-deodată umplându-si sdraven buzunarele. Atunci împărătesa Caterina, înțelegând în ce constă tōtă arta înșelătorului, hotări să-l atace cu arma cea mai puternică, cu condeiul. Ea își bătū joc de reprezentațiunile șarlatanesci, scriind trei comedii; „Înșelătorul”, „Zăpăcitul” și „Comerciantul siberian”.

În curând credințele în stafii și aparițiunii dispărură, în urma acestor comedii.

Pentru fie-care din aceste comedii, care se reprezentară cu mult succes și măriră averea teatrului cu 20.000 ruble, împărătesa scrise câte un prolog, care trebuia

recitat de un actor 'si in care se explica publicului inşelatoriile lui Cagliostro.

Acesta fu in curând silit să-şi ia înălţimea şi să meargă într'altă parte să înşele lumea.

Glume împărătesei.

Paul I, împăratul tuturor Ruşilor, un nebun încoronat, — întelni într'o zi pe un soldat care îi atrase atenţiunea prin înfăţişarea lui plăcută, şi îi duse:

— Urcă-te în trăsură, d-le Locotenent!

— Eu sunt simplu soldat, Sire.

— Împăratul nu se înşală niciodată căpitane!

— Mă supun, Sire!

Forţe bine, d-le major! Şezi lângă mine.... aşa că e vreme frumoasă azi?

— Sire nu îndrănesc...

— Ce înseamnă asta d-le colonel?

Fatalitatea făcuse, că împăratul trebuia să se întorcă de vreme la palat.

Dacă ar fi durat primblarea sa numai câte-va minute mai mult, tovarăşul său de drum ar fi devenit mareşal. Din lipsă de timp însă trebui să se mulţumescă norocosul soldat cu gradul de general-maior.

Este adevărat, că peste câte-va zile, în aceleaşi împrejurări, general-maiorul a fost din nou jocul capriciilor împărătesei, de a întorşea, şi într'o jumătate de cesăcă, din grad în grad, dela general-maior până la soldat. Paul I repetă des aceste nebulii.

Intr'o dimineaţă, pe când defila pe dinaintea lui regimentul de gardă, de care nu era tocmai mulţumit, Ţarul strigă cu un ton ca şi când ar fi făcut o simplă comandă.

— Unul după altul! dreapta împrejur... La Siberia... înainte... marş!

Şi regimentul întreg în frunte cu ofiţerii, trebui imediat să plece în marş grăbit la Siberia.

De abia 'i succese contelui Rostopcin să facă pe împărat să dea un ordin de rechemare.

Regimentul s'a întors dela jumătatea drumului.

Table with financial data including interest rates and exchange rates for various currencies like gold, silver, and rubles.

Cursul pieşei Braşov. Din 22 Decembrie 1900. Table listing prices for various goods like flour, oil, and other commodities.

Bursa de mărfuri din Budapesta. din 20 Dec. 1900. Table listing prices for various goods like wheat, oil, and other commodities.

Table with two columns: 'Săminte vechi ori nouă' and 'Soiul', listing prices for different types of seeds.

Table with columns: 'Produse div.', 'Soiul', 'Cursul', listing prices for various products and their types.

Cursul losurilor private din 20 Dec. 1900.

Table listing prices for private securities (Basilica, Credit, Clary 40 fl. m., etc.) with columns for 'cump.' and 'vinde'.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu. Reductor responsabil: Traian H. Pop.

Abonamente

„Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori şi când pe timp mai îndelungat seu lunare.

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 18 Dec. n. de 35,941 capete, la 19 Dec. au intrat 306 capete şi au eşit 196 capete rămânând la 20 Dec. n. un număr de 35,051 capete.

Se notează marfa ungurescă: veche grea dela 90—94 fil. tînără grea dela 96—97 fil., de mijloc dela 95—96 fil., uşoră dela 94—95 fil. — Sârbescă: grea 90—92 fil., de mijloc 86—88 fil., uşoră 82—84 fil. kilogram.

Bursa de Bucuresci din 20 Dec. 1900.

Table with columns: 'Valori', 'Do. bândă', 'Scad. cup.', 'Cu bani gata', listing various financial values and exchange rates.

Secumpturi.

Table listing various banks and their exchange rates for different locations like Paris, Petersburg, Berlin, etc.

Caută aplicaţie.

Subscrisul învăţător calificat, în pensiune, am funcţionat 18 ani ca atare, am înfiinţat 14 coruri vocale, de presinte ocup postul de cantor la biserica rom. gr. or. din Cluşiu şi scriitor în cancelaria protopresbiterală, caut aplicare ca diriginte de cor în şi afară de ţară, ca cantor bisericesc seu ca scriitor, la vre-o bancă seu în ori-ce cancelaria românescă.

Traian Bratescu, diriginte de cor, Kolozsvár, (Görögtemplom-utca 6).

PUBLICAŢIUNE.

Acei posesori de casă, a căror casă este provisor liberă de darea casei, se provocă prin acesta din cauza măsurării aruncului general de venit după edificiul liberate de darea casei a inainta fasiunile respective la officiu oraşenesc de dare până la 31 Decembrie a. c.

Braşov, 17 Decembrie 1900. Oficiul oraşenesc de dare.

Nr. 6463 - 1900.

PUBLICAŢIUNE.

Constatându-se izbucnirea epidemiei în rimătorii de pe teritoriul oraşenesc, se aduce spre cunoştinţă, că faţă de aceste animale s'a dispus în sensul art. de lege VII. din 1888 carantina.

Braşov, 17 Decembrie 1900. 1191,1--3. Capitanatul oraşenesc.

Concerte de Piano electric in Cafenuea-Restaurant-Boulevard (Vila Kertsch). Sâmbătă in 22 Decembrie 1900. Duminecă in 23 Dec. 1900. Concert de Clavir electric la 3 ore d. a. Sêra la 7 1/2 ore. Concert cu musica militară Entré 40 bani.

Analizat de autoritãti medicale şi aplicat in spitãluri cu mare succes ca medicament exterior. SPIRT contra REUMATISMULUI vindecă iute şi sigur soldinã, Rheuma, Ischias şi alte. Dureri de dinţi şi cap alinã în 5 minute. WIDDER GYULA, farmacist în S.-A.-UJHELY.

Mijloc de casã folositor! Marca legalã înregistratã. La nioi o Familie sã nu lipsescã. FLUIDUL ELSA a lui FELLER care are un efect miraculos şi probat de autoritatea sanitarã. EUGEN V. FELLER farmacist la „Heiligen Dreifaltigkeit“ în Stubica Nr. 135 (Comitatul Agram).

Preşurile cerealelor din piaşa Braşov.

Table listing prices for various grains like wheat, barley, and rye, with columns for 'Măsura seu greutatea', 'Calitatea', and 'Valuta în Kor. fl.'.

Cursul la bursa din Viena.

Table listing exchange rates for gold, silver, and rubles in Vienna.

AVIS!

In fie-care și vine la vânzare
Bere proaspătă PILSNER URQULLE I^a
cu paharu și in sticle cu 46 bani sticla.

La vândători se dă rabat.

Lista de bucate se schimbă in fie-care și. Prețurile forte teftine.
Preparația mâncărilor de calitate cea mai fină.

Cost în abonament se dă atât in local, cât și afară.

Dejunuri, Dineuri, Superi la nunți, botezuri se execută
de renumitul bucătar Imbery József, in local și afară de local.

Cu totă stima

Restaurația „Pilsner Urquell“
Brașov, strada Porții nr. 25.

1185,5—5

AVIS.

Brânză proaspătă de Liptau prima calitate,

Miere de fagur,

in fie-care și

Cărnăței ferbinți cu hrean,

Unt proaspăt (Theebutter) din Lăptăria Centrală.

Cărnuri afumate escelente,
se capătă pe lângă un serviciu cu atențiune la

E. R. FERNENGEL

in Strada Hirscher, podul Bătușilor Nr. 2.

10.1150.

Subsemnatul aduc la cunoștința publică, că am deschis cu 1 Sept. a. c. un atelier cu salon pentru
Croitorie civilă și militară
in piața roselor (sub Bucium) nr. 15.

Atelierul meu îl conduc cu calfe dintre cele mai esperte,
care au învățat meseria acésta in cele mai bune ateliere din
Budapesta.

Am și un deposit binișor asortat cu tot felul de materii din
brânja acésta.

Practica mea de mai mulți ani ca croitor in Viena, București,
Ciuș și a. m. pune in plăcuta poziție de a pute esecuta
solid și prompt orice comandă mi-sar face in brânja acésta,
pe lângă condițiunile cele mai convenabile.

Deci mă rog de sprijinul și concursul binevoitor al onor.
public amator.

Petru Pavel
croitor.

6--12

Indispensabil și neîntrecut. Efect sigur.

Articol universal, Export în toate țările.

CHIEF-OFFICE 48 CRIXTON-ROAD. LONDON S. W.

Cele mai sigure, mai bune și totă lumea laudate și cântate mij-
lce de casă de vindecare sunt

Balsamul A. Thierry farmacist

un mijloc de vindecare neajuns pentru bôle de pept, p'aman, ficat,
stomac, și alte interne. Intrebuințat pe din afară

Mijloc de vindecare miraculos.

veritabil numai cel provăcut cu marca colóre verde Nonnenschutz-
marke înregistrată in toate statele culturale, și cu capsula tipărită firma: **Allein echt.**
Producția anuală documentată 6 milioane de sticle.
12 sticle mic și 6 sticle duple trimise franco cu posta 4 corône. — O sticlă cu
prospect și însemnarea depourilor din toate țările lumii 1 corônă 20 bani.

Trimiterea se face numai după primirea banilor.

Alifia-Centifolia A. Thierry numită Alifia miraculoasă

mult cantată, renumită pentru efectele ei vindecătoare. Face operațiuni de prisos!
Cu acésta salbă sau vindecă un caries învechit de 14 ani, declarat de incurabil,
de curând și o bôă de rac învechit de 22 ani. Are efect antiseptic, alină
durerile, vindecă ranele de tot felul, înmôie, disolvă, trage din rană orice corp
stein. — Un borcan costă 1 cor. 80 bani. — Se trimite numai după primirea
banilor. La comande mai mari se dă mai ieftin. Se produce anual 1000.000 borcane.

Despre amendoș mijlcele de vindecare se pôte vedea o archivă de atestate
originale din toate țările lumii. — Atrag atențiunea a se feri de falsificate și a fi cu
atențiune că borcanele se fie provăcute cu firma: **Apotheke zum Schutzengel des
A. Thierry.** — U de nu sunt depouri se nu se cumpere falsificate, ci se adreseze
comandele direct la

Apotheker A. Thierry's Fabrik in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.

(Liferant des österr. k. k. Staatsbeamten-Verbandes.)

(Contractor of the War-Office und the Admiralty, London.)

Fondată 1867.

Fondată 1867.

Eredii L. HELMBOLD

(Proprietar: VICTOR HELMBOLD.)

Magazin mare de **giuvaere**, obiecte de aur,
argint și **Brasov**, ciasornice

Strada Mihail Weiss nr 24, (cașa proprie).

Deposit mare:

Deposit mare:

de ciasornice elvețiane

de giuvaere, obiecte de aur,

aur și argint,

Inele de logodnă

Metal, Nickel.

in diferite mărimi, greutate și for, e
fin lucrate.

Articole de tacămuri de argint.

ATELIER de REPARATURI.

Cumperare

de obiecte vechi de aur,
argint și petri scumpe.

1173,7—0

Unt pentru Ceai

(Theebuter)

1140,7—10

din Lăptăria Centrală Brașov,

să capătă in fie-care și proaspăt

in prăvăliile mai de frunte de delicatose și coloniale,
și in Lăptăria Centrală Brașov Str. de mijloc nr. 33.

MAREA BANCRUTĂ!

New-York și Londra n'au lăsat necruțat nici continentul euro-
pean și marea fabrică de argintăria s'a văcut necesită să dă-
ruiescă întregul ei deposit in schimbul unei răsplăte mic pentru muncă.

Eu sunt împuternicit să îndeplinesc acest mandat.

Eu trimit: priu urmare ori cui, următoarele **fl. 6.60** și adevă:
obiecte pentru mica sumă de

6 cuțite fine de masă cu
lamă veritabilă en-
glesă;

6 furculițe de argint pa-
tent american dintr'o
bucată;

6 linguri de argint patent
american;

12 lingurițe de argint pen-
tru cafea patent ame-
rican;

1 lingură de argint pen-
tru supă patent ame-
rican;

1 lingură de argint pentru
lapte patent american;

6 cesi Victoria englezesci;

2 candelabre de masă;

1 strecurătoare pentru ceiu;

1 zaharniță;

42 bucăți la un loc fl. 6.60.

Tote cele 42 de obiecte sus amintite au costat mai
inainte fl. 40 și acum se pot cumpăra pe prețul bagatel
de fl. 6.60.

Argintul patent american este un metal alb, care își pă-
strează colorea argintului 25 de ani, despre ceea-ce se garantează.

Cea mai bună dovadă, că acest inserat nu e șarlataniă, mă
sint îndatorat in public, că ori-cine, căruia nu-i convine marfa îi trimit
banii înapoi, nimenea însă se nu trecă cu vederea ocașiunea acésta favo-
rabilă, de ași procura acésta garnitură pompoasă, care cu deosebire se po-
trivesce pentru

Cadouri de crăciun și anul nou!

și in economia casei.

Depou numai la **A. HIRSCHBERG-S**

Exporthaus für amerik. Patent Silber-waarenfabrik
WIEN, II., Rembrandtstrasse 19/9

Se trimite in provincia numai cu rambursă postală seu cu trimiterea sumei
inainte. Praful de curăpit aceste obiecte 10 cr.

Veritabil numai cu marca:

Estras din scrisorile de recunoștință.

Ce mi-ați trimis, sunt mulțumită Ve recomand și altora.

Biga un, Post Hallein, Salzburg.

Johann Gruber, preot.

Garnitura am p imit, sunt forte mulțumit. Trimiteti din nou una.

Lnbac zov, (Galiția)

Babic, căpitan.

Sunt forte mulțumit cu trimiterea garniturii, și să mi mai trimiți încă o garnitură
cu fl. 6.60. — Kolo zsv ar.

Exelens Baronin Bánffy.